

Antagandehandling juni 2008

Översiktsplan för Klövsjö by

Bergs kommun

Innehåll

Vad är en översiktsplan ?	3
Bakgrund	3
Syfte och mål	3
Program för planarbetet	4
Arbetsgrupp	5
Fakta om området	5
Riksintresse enligt kap 3 och 4 miljöbalken.	5
Befolkning, permanentboende	6
Bebyggelse	6
Service	6
Natur och kulturmiljöer	7
Jordbruk	7
Vägar, kommunikationer mm	7
Vatten och avlopp	7
Markägoförhållanden	7
Gällande översiktsplan	8
Förordnande till skydd för landskapsbilden enligt fd 19§ Naturvårdslagen	8
Detaljplaner	8
Inventering hos markägare	8
Planeringsprinciper	11
Attraktiv bygd för boende	11
Hänsyn till landskapsbild, jordbruk och kulturmiljöer	11
Permanentboende/fritidsbebyggelse	12
Hinder för utveckling	12
Behov av snöskoterreglering	12
Förslag till markanvändning	13
Nya tomter i Klövsjö – utpekade tomtplatser	13
Generella riktlinjer för lokalisering av övrig tillkommande bebyggelse.	15
K1	15
K2	15
Område med detaljplan	17
Allmänna anläggningar	17
Område för flerfamiljshus	17
Radon	17
Riktlinjer för bebyggelsens utformning	17
Trafik och kommunikationer	21
Strandskydd, Klövsjöns stränder	21
Service, handel, återvinningsstation	21
Vatten och avlopp	21
Övriga åtgärder	21
Förenlighet med 3,4 och 5 kap miljöbalken (MB)	22
Områdesbestämmelser	22
Plankartor	24
Översiktsplanens konsekvenser	25
Miljöbedömning	25
Miljökonsekvensbeskrivning	25
Beaktande av mål	34
Påverkan på riksintressen	34
Miljökvalitetsnormer	35
Jämställdhet	35
Sammanfattande redogörelse	35
Fortsatt planering	35
Bilaga, Kulturhistoriskt planeringsunderlag, läns museet	36

Vad är en översiktsplan ?

Översiktsplanen är ett samlat beslutsunderlag som visar hur kommunen anser att mark och vatten skall användas och hur bebyggelsen skall utvecklas och bevaras inom hela kommunen eller ett avgränsat område. Översiktsplanen kan också ses som en överenskommelse mellan stat och kommun om hur riksintressen skall tillgodoses. Planen skall ge vägledning för efterföljande beslut som gäller detaljplaner, bygglov och olika tillståndsbeslut. Den är inte juridiskt bindande men är ett viktigt beslutsunderlag.

För alla kommuner skall finnas en kommuntäckande översiktsplan. Dessutom kan fördjupningar av översiktsplanen finnas för olika delområden. Denna översiktsplan för Klövsjö by är en sådan fördjupning.

Bakgrund

I det program för översyn av den kommuntäckande översiktsplanen för Bergs kommun som kommunfullmäktige antog under 2003, angavs att en fördjupning för Klövsjö by skulle genomföras med hög prioritet. I programmet angavs också att planarbetet skall vara utvecklingsinriktat.

Klövsjö by utgör enligt kommunens uppfattning en utvecklingsbar resurs för boende och företagsetableringar i landsbygdsmiljö. Här finns dessutom ett aktivt engagemang för att utveckla byn och stimulera till inflyttning. Kulturbygden med utblickar över sjö och fjäll samt närhet till skidbackar och angränsande vildmark, golfbana mm har visat sig attraktivt för permanentboende. Närheten till ett expansivt fjällområde skapar också förutsättningar för arbetstillfällen.

Samtidigt utgör Klövsjö by en värdefull miljö av riksintresse som kräver hänsynstagande med särskilda krav på placering och utformning av byggnader. Det förordnande enligt 19 § Naturvårdslagen som infördes år 1973 har i vissa fall upplevts som ett hinder för nybyggnation i byn. Därför anser kommunen att det är viktigt att inom ramen för översiktsplanarbetet, lägga grunderna för en översyn av detta förordnande, som idag formellt utgör områdesskydd enligt kap 7 miljöbalken (MB).

Den kulturhistoriskt värdefulla bymiljön innebär vissa restriktioner vad gäller möjligheterna att bygga nytt och då byn även är attraktiv för fritidsboende, bör beaktas att tillkommande begränsade byggmöjligheter snabbt förbrukas för fritidsboende, om det inte sker en styrning i planen till permanentboende inom själva byn.

Syfte och mål

Målet med planen är att:

- Skapa förutsättningar för en inflyttning till kommunen (övergripande kommunalt mål)
- Se kulturmiljöbygden som en tillgång och utvecklingsbar resurs
- Upprätta en plan som tillvaratar utvecklingsförutsättningarna utan att påtagligt påverka kulturmiljön (riksintresse) och jordbruket
- Se över f d 19§ förordnandet samt andra möjligheter till lättnader för byggande i kulturmiljön.
- Ta fram lämpliga platser för kompletterande småskaligt landsbygdsboende som är förenliga med kulturmiljön
- Utarbeta råd och rekommendationer för placering och utformning av ny bebyggelse
- Föreslå åtgärder i övrigt som gör Klövsjö till en attraktiv boendeort
- Skapa underlag för en marknadsföring av Klövsjöområdet med attraktiva byggbara tomter i landsbygdsmiljö

Program för planarbetet

Följande program formulerades för planarbetet:

- Analys av Klövsjö by tillsammans med lokal arbetsgrupp. Diskussioner om hur man kan göra byn attraktivare för både boende och verksamheter, där bl a följande bör behandlas:

Vad är positivt och negativt med Klövsjö idag?

Vilka möjligheter respektive hinder finns?

Hur kan Klövsjö bli en attraktiv boendeort?

Vad är bra boende?

Hur kan detta tillskapas?

Hur ser utvecklingen ut för handel och service?

Finns det tillräckligt kundunderlag i framtiden?

Hur är kommunikationerna för bil och buss?

Vad kan förbättras?

Möjligheten att pendla?

- Hur hantera intresset av att bygga fritidshus i byn?
- Sammanställning av fakta om gällande planer, befolkning, service, sysselsättning, jordbruk, markägoförhållanden, va, riksintressen, strandskydd mm.
- Inventering av intresse hos markägarna att sälja tomter.
- Sammanställning och komplettering av kunskapsunderlaget för kulturmiljövärdena inom riksintresseområdet. Med erfarenheter från planeringen i Hackås, föreslogs att man i stället för att genomföra en omfattande inventering, skulle knyta antikvarisk kompetens till själva planeringsarbetet och att man inledningsvis tar fram och sammanställer befintligt underlagsmaterial som rör kulturmiljön i området samt därefter aktivt deltar i planeringsarbetet. Därigenom erhålls en löpande och med planarbetet integrerad bedömning av miljöernas kulturhistoriska värde samt redovisning av mer respektive mindre känsliga områden för nytillkommande bebyggelse liksom de områden som är direkt olämpliga för nybyggnation.
- Analys av kulturmiljövärden, utblickar, landskapsbildselement, jordbruksmark mm som underlag för bedömning av möjliga platser för ny bebyggelse.
- Utarbета principer för kompletteringar
 - inom kärnområde för kulturmiljön
 - i anslutning till befintliga gårdar
 - i nya lägen
- Va-lösningar
- Upprätta förslag till översiktsplan för området som anger:
 - utpekade lägen/platser för kompletterande bebyggelse
 - rekommendationer för enskilda kompletteringar inom övriga områden
 - råd och rekommendationer för placering och utformning av ny-, om- och tillbyggnader.

- Övriga förslag till åtgärder
- Underlag för översyn av 19§ förordnandet samt underlag för kompletterande områdesbestämmelser.
- Samråda med de markägare som äger de byggbara platserna som angivits i planarbetet.
- Samråd och utställning.

Arbetsgrupp

För planeringsarbetet har kommunen utsett en arbetsgrupp bestående av:

Karin Paulsson, kommunstyrelsen
 Peter Henriksson, ordf. Miljö- och byggnadsnämnden
 Elise Ryder Wiken, utredare
 Karin Mårtensson Kårwik, miljöinspektör
 Aino Melamies Nordin, miljöinspektör
 Jörgen Kristoffersson, renhållningsansvarig
 Egon Karlsson, VA-chef
 Sven Östman, VD UCAB
 Örjan Eriksson, byggnadsinspektör
 Ulf Alexandersson, stadsarkitekt

Det praktiska planarbetet har utförts av Ulf Alexandersson.

Planarbetet skulle bedrivas i nära samråd med boende i byn. Därför bildades, efter ett inledande allmänt möte i Klövsjö, en lokal arbetsgrupp bestående av:

Johan Norehag
 Jonas Zakrisson
 Gunnar Nordenberg
 Linda Sahlen
 Richard Grubb
 Jon Olofsson
 Micke Andersson
 Gunvor Norehag
 Kristoffer Axelsson
 Sven-Olov Hallberg

Fakta om området

Riksintresse enligt kap 3 och 4 miljöbalken.

Hela byn ingår i ett större område av riksintresse för kulturmiljövården (Klövsjö by med fäbodar Z 49). Områdesbeskrivningen nedan är hämtad från länsstyrelsens hemsida.

Motivering

Odlingslandskap med en stor jordbruksby i västsluttningen ned mot Klövsjön och med omgivande fäbodmiljöer på skogshöjderna och i lågfjällsterrängen runt sjön.

Uttryck

Öppen odlingsmark med många kringbyggda gårdar och timrade byggnader från 1500-talet och framåt, det finaste exemplet är den helt fyrbyggda Tomtangården. Klövsjö kyrka från 1795. Kring byn ligger ett 40-tal fäbodrar varav omkring 20 ännu är i bruk, några av dessa är de enda i landet som fortfarande använder tvåfäbodssystem.

I miljön ingår även fornlämningsmiljöer kring Klövsjön med fångstboplatser, fångstgropar och lågtekniska järnframställningsplatser.

Närmare beskrivning

Klövsjö by, med kyrkan i centrum, ligger i västsluttningen ned mot Klövsjön. Byns många fäbodrar ligger på de omgivande höjderna och upp mot fjällen i väster.

I byns öppna, välhävda och småskaliga odlingslandskap ligger den stora mängden gårdar tätt i den begränsade bytåkten. Här finns många bevarade timmerbyggnader från 1500-talet och framåt, bl.a. en loftbod på gården Bergola som dendrokronologiskt daterats till 1542 och är länets äldsta kända byggnad med portlådor.

Gården Tomtan är en av länets två helt fyrbyggda gårdar och kan uppvisa en komplett samling av månghussystemets byggnader. Månghussystemet innebär att för varje funktion på gården byggdes ett eget hus, som stall, loge, smedja osv. Tomtangården är idag hembygdsgård.

Klövsjö kyrka byggdes under 1790-talet när det gamla kapellet från tidigt 1500-tal revs.

Runt Klövsjö ligger byns omkring 40 fäbodställen, varav ett tjugotal fortfarande är i bruk. På några av gårdarna lever det gamla flerfäbodssystemet kvar, vilket innebär att man flyttar mellan två eller flera fäbodrar under betessången.

Området kring Klövsjön tycks ha varit attraktivt för den forntida fångstbefolkningen. Runt hela sjön ligger en mängd strandbundna fångstboplatser och man har genom åren påträffat många föremål med ursprung i stenåldern. Det föremål som fått mest uppmärksamhet är en harpunspets av ben från äldre stenålder som fiskades upp ur Klövsjön 1961.

Runt sjön finns även flera fångstgropar och fångstgropssystem samt lågtekniska järnframställningsplatser med blåsterugnar och slaggharp.

Hela Klövsjö-Vemdalenområdet ligger inom område med särskilda hushållningsbestämmelser "Fjällvärlden" enligt miljöbalken (MB 4 kap 1, 2 §§).

Området utgör också intresse för friluftslivet (MB 3 kap 6§).

Befolkning, permanentboende

I Klövsjö by bor 430 personer. Några större arbetsplatser finns inte i byn. Turismen sysselsätter dock allt fler och fler, framförallt på deltid. Ett ökat antal gårdar i byn övergår till fritidsboende, främst för barn och släktingar till de tidigare brukarna som idag bor på annan ort. Detta innebär en negativ utveckling för byn. I byn finns också ett flertal fritidshus som tillkommit under årens lopp.

Bebyggelse

Huvuddelen av bebyggelsen i byn består av små gårdar som ligger relativt tätt lokaliserade längs de olika byvägarna. Mellan byvägarna samt mellan den nedre byvägen och sjön finns större sammanhängande åkermarker med många små lador.

I sydöstra delen av byn finns ett mindre planområde med ett tiotal enfamiljshus samt ett par mindre hyreshus.

Service

I byn finns skola med integrerad sexårsverksamhet, förskola och fritidshem. I byn finns även några lägenheter för äldreboende dock inget servicehus. Centralt i byn finns livsmedelsaffär, bensinmack, turistbyrå med café, post samt ett nystartat gårdsmejeri/gårdsbutik med stort utbud av lokalt tillverkade ostar.

Relativt nära byn, i Katrina och Storhognaområdet, finns ett bredare utbud av restauranger mm.

Natur och kulturmiljöer

Det månghundraåriga, småskaliga jordbruket i byn har bidragit till att skapa en mycket speciell natur- och kulturmiljö. Detta har också resulterat i att det finns flera värdefulla ängs- och betesmarker i byn. Här finns också platser med fridlysta och hotade arter. Detta redovisas på underlagskartor. Det kan noteras att det av länsstyrelsen redovisade planeringsunderlaget bygger på ströboobservationer, vilket medför att kunskapsunderlaget beträffande naturvärdena inte är fullständigt.

De sammanhängande stråken med öppen åker- och betesmark i byn är viktiga inslag i landskapsbilden och bymiljön.

I byn finns ett stort antal äldre byggnader i form av både bostadshus på gårdarna samt olika typer av ekonomibyggnader. Huvuddelen av de äldre husen utgörs av relativt små timmerbyggnader.

En närmare beskrivning av byn, både historiskt och idag, återfinns i bilagan ”Kulturhistoriskt planeringsunderlag för Klövsjö by Klövsjö socken, Bergs kommun, 2007, Länsmuséet.

Jordbruk

Större delen av byn utgörs av aktivt brukad jordbruksmark. Det småskaliga jordbruket tillsammans med en lång tradition att även slå vägrenar, impedimentmarker, branta sluttningar mm, innebär att bymiljön upplevs betydligt mer välbäddad än många andra jordbruksbyar. Jordbruket i byn är också intimt förknippat med omgivande fåbodar med tillhörande skogsbeten. Flera jordbruk uppbär statligt stöd som ett led i att bibehålla den småskaliga jordbruk/fåboddriften, som är en omistlig del i riksintresset för kulturmiljövården. Allt fler slutar dock med djurhållning, vilket på sikt kan äventyra den bevarandevärda miljön. Detta är inte enbart ett problem för kulturmiljövården, utan även för bygden och destinationens turistiska attraktivitet där Klövsjö by med tillhörande fåbodar utgör viktiga värden.

Vägar, kommunikationer mm

Genom Klövsjö löper allmänna vägen 316. En mindre slinga genom byn är också allmän väg 538. I byn finns dessutom ett flertal mindre enskilda vägar.

Länstrafikens linjenät passerar byn med bl a möjligheter att åka till kommuncentrat Svenstavik och vidare till Östersund.

Vatten och avlopp

I Klövsjö by finns va-nät med kommunalt vatten till i stort sett hela byn. Avloppsnätet är däremot begränsat till de mer centrala delarna av byn och täcker inte den norra och östra delen. (se karta med kommunala verksamhetsområden).

De enskilda fastigheterna utanför område med kommunalt avloppsnät har egna trekammaranläggningar eller liknande.

En större övergripande va-utredning genomförs för närvarande för hela Klövsjö-Storhognaområdet. Denna kan resultera i förändringar även vad gäller avloppsreningsverket med tillhörande utsläpp i Klövsjön även för Klövsjö by.

Markägoförhållanden

Större delen av marken i Klövsjöbygden är i privat ägo. Kommunen äger mindre markområden i anslutning till skola och reningsverk.

Gällande översiktsplan

För Klövsjö by gäller fördjupad översiktsplan (f d områdesplan) upprättad 1979. Denna plan har överlag förhållandevis restriktiva riktlinjer för tillkommande bebyggelse i byn och har tillsammans med §19-förordnandet enligt gamla Naturvårdslagen i vissa fall upplevts som begränsande för byns utveckling och möjligheter för tillkommande bebyggelse.

Förordnande till skydd för landskapsbilden enligt fd 19§ Naturvårdslagen

Sedan 1973 omfattas området mellan nedre byvägen och stranden av förordnande enligt 19§ NVL till skydd för landskapsbilden, se underlagskarta. Detta förordnande övergick i och med Miljöbalkens ikraftträdande till ett områdesskydd enligt kap 7 Miljöbalken (MB). För området gäller dock föreskrifterna från 1973-års beslut. Det innebär att det är förbud att utan länsstyrelsens tillstånd vidta följande åtgärder:

- 1 uppföra ny byggnad
- 2 bedriva sådan täkt av sten, grus, sand och lera, som ej omfattas av tillståndstvång
- 3 bedriva täkt av jord (även morän)
- 4 utföra schaktning, sprängning eller fyllning av nämndvärd omfattning
- 5 anlägga väg
- 6 anordna upplag med undantag av tillfälliga upplag för jord- och skogsbrukets behov
- 7 framdraga luftledning
- 8 utföra skogsplantering på områden som ej burit sluten skog under senare tid
- 9 utföra kalavverkning av skog

Detaljplaner

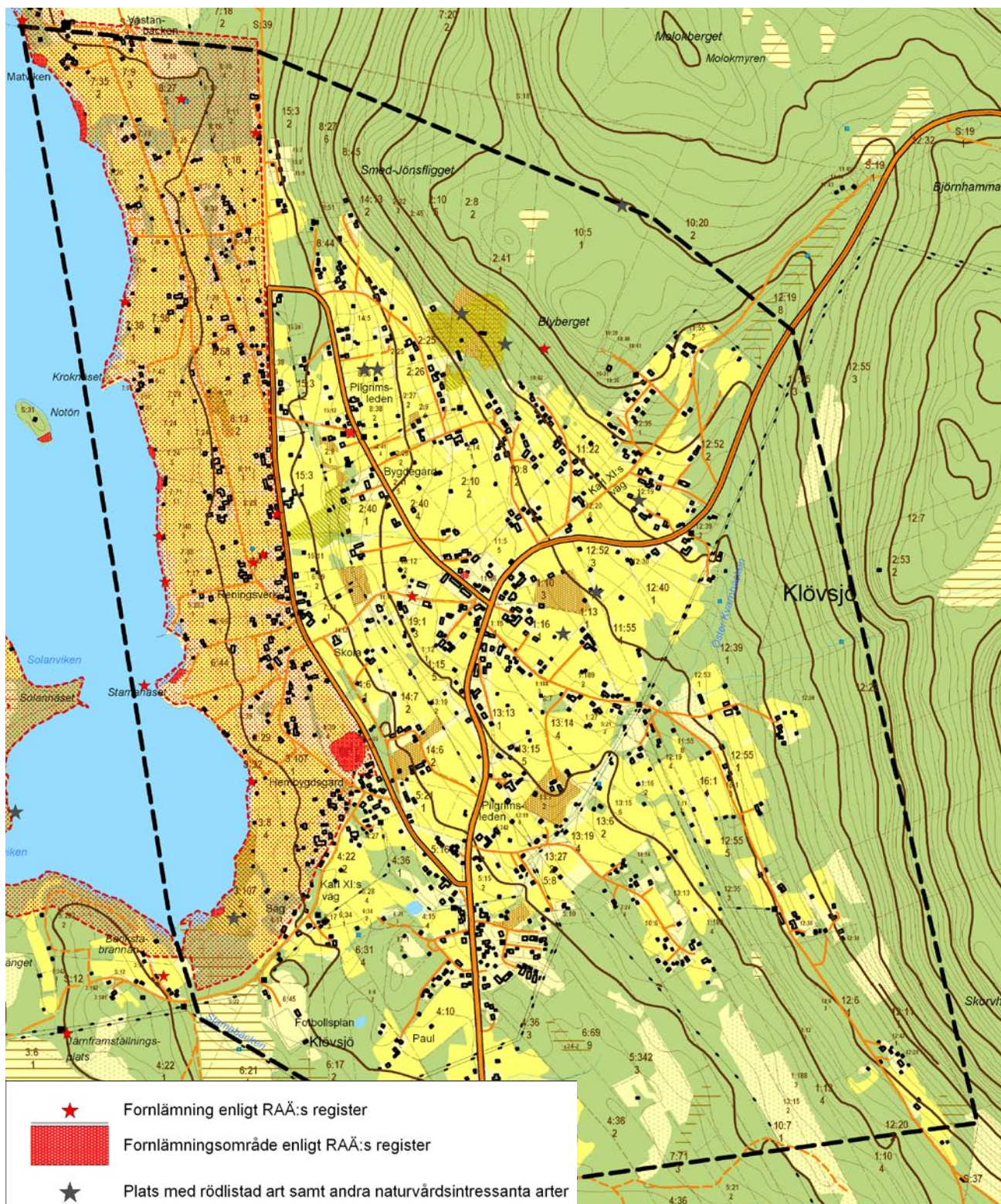
För ett mindre område i södra ändan av byn finns detaljplan upprättad. Denna är i huvudsak utbyggd med enfamiljshus samt några mindre hyreshus. Centrala delen kring kyrkan, posten mm omfattas av detaljplan. Ett mindre område med fritidsbebyggelse uppe på berget, norr om byn, omfattas också av detaljplan. Dessa finns redovisade på underlagskarta.

Inventering hos markägare

I ett inledande skede av planeringsarbetet genomfördes i samråd med den lokala arbetsgruppen en inventering av markägarnas intresse av att upplåta mark för bebyggelse. Denna inventering resulterade i ett stort antal förfrågningar om byggplatser i byn.

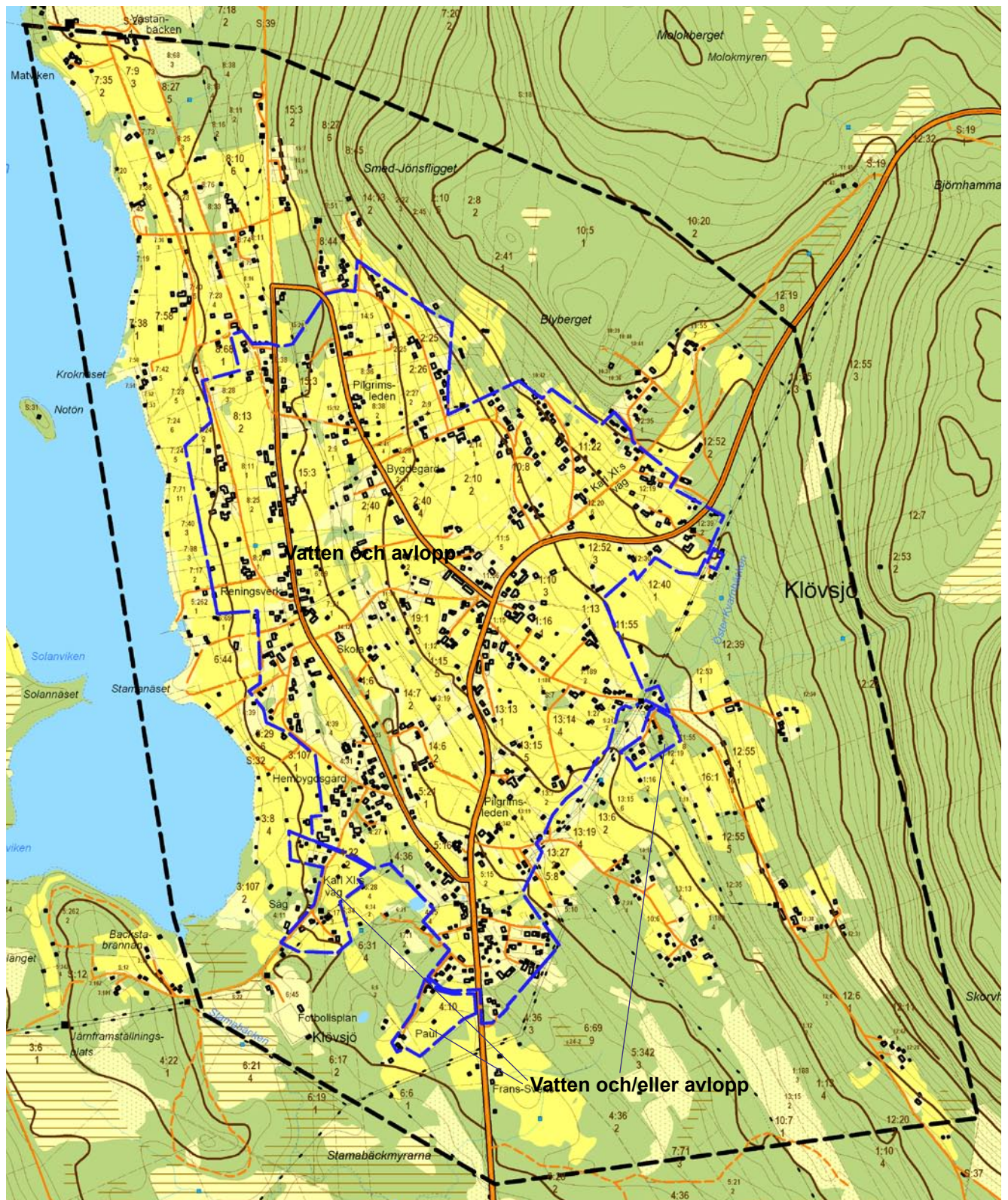
Dessa förfrågningar har därefter stämts av mot de planeringsprinciper som utarbetats för byn och bedömts i samråd med länsmuséet och Länsstyrelsen vid besiktningar.

En stor del av de från början redovisade tomtalternativen finns kvar efter de planmässiga övervägandena. Ett antal har dock utgått, då de inte bedömts stämma överens med de planeringsprinciper som redovisas nedan, där anpassningen till kulturmiljövärdena är den viktigaste bedömningsgrunden.

Översiktsplan för Klövsjö by
Underlagskarta
Riksintressen, ängs-, hag- och
betesmarker, områdesskydd
 Bergs kommun nov 2007

Hela planområdet ingår i större kulturmiljö av riksintresse Z49, Klövsjö by med fåbodar

— Kommunalt VA

Översiktsplan för Klövsjö by Underlagskarta Kommunalt VA

Bergs kommun maj 2007

Planeringsprinciper

Attraktiv bygd för boende

Med den växande turistnäringen och närheten till attraktiva fjällområden är Klövsjö by en attraktiv bygd för permanentboende. I byn finns önskemål om att både tillskapa byggmöjligheter vid generationsväxlingar på gårdarna och för inflyttning av nya invånare. Ny permanentbebyggelse bör också i första hand tillskapas i själva byn, medan randzonen utanför den öppna delen av byn kan användas för ett försiktigt tillskott av fritidsbebyggelse. Boendet i byn ger både fina utblickar och del i byggemenskapen.

Hänsyn till landskapsbild, jordbruk och kulturmiljöer

Att bygga nytt i värdefulla kulturmiljöer med brukad åkermark ställer krav på både placering och utformning av nya byggnader. Miljöbalkens och Plan- och bygglagens regelsystem innebär bl a att tillkommande bebyggelse inte får påtagligt påverka kulturmiljön negativt. Nedan redovisas de paragrafer som har stor betydelse vid prövning av ny bebyggelse i Klövsjö by.

Miljöbalken

6 § Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.

Områden som är av riksintresse för naturvärden, kulturmiljövärden eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Plan- och bygglagen

2 kap. Allmänna intressen som skall beaktas vid planläggning och vid lokalisering av bebyggelse, m.m.

1 § Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Vid planläggning och i ärenden om bygglov och förhandsbesked skall bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas.

3 kap. Krav på byggnader m.m.

1 § Byggnader skall placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Byggnader skall ha en yttre form och färg som är estetiskt tilltalande, lämplig för byggnaderna som sådana och som ger en god helhetsverkan. Lag (1998:805).

10 § Ändringar av en byggnad skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara. Lag (1998:805).

12 § Byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kultur- historisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas.

Bebyggelsen i Klövsjö är huvudsakligen lokaliserad i anslutning till de många byvägarna med bebyggelsen relativt tätt samlad gårdsvis med mellanliggande friutrymme till nästa gård. Landskapet och bymiljön karaktäriseras dessutom av större sammanhängande stråk av öppen åker- och ängsmark mellan byvägarna. Inom dessa stråk finns många mindre lador. Tillkommande bebyggelse bör enligt läns museets rapport (se bilaga) följa denna bebyggelseprincip, vilket innebär att nya byggnader i första hand bör placeras efter byvägarna och i anslutning till befintlig bebyggelse. De hittillsvarade åker- och ängsmarkerna med lador, bör även fortsättningsvis hållas fria från bostads- eller fritidshusbebyggelse. Skall ny bebyggelse lokaliseras inom sådana områden måste det finnas ett naturligt stöd i landskapet för kompletteringen.

I länsmuséets rapport redovisas också de obebyggda skogsbrynens betydelse för landskapet och kulturmiljön. Detta innebär att viss restriktivitet bör iakttas vad gäller ny bebyggelse i anslutning till de mer exponerade skogsbrynen mot norr och öster i byn.

Vissa gårdsmiljöer har ett högre kulturhistoriskt värde p g a omfattande äldre bebyggelse. Kring dessa bör också viss restriktivitet iakttas. De mest värdefulla gårdsmiljöerna finns angivna i den kulturhistoriska rapporten.

Vissa delar av byn, framförallt det mycket öppna landskapet centralt i byn, ner mot sjön är extra känsligt för kompletterande bebyggelse.

Permanentboende/fritidsbebyggelse

Antalet tillkommande tomtplatser som direkt utpekats i själva byn är relativt begränsade. Dessa bör därför enligt kommunens uppfattning, vilket delas av huvuddelen av arbetsgruppen, i första hand reserveras för tillkommande permanentboende. Klövsjö by är attraktiv även för fritidsboende, vilket skulle innebära att om de utpekade tomtplatserna släpps helt fria skulle dessa snabbt vara förbrukade. Därför föreslås att kommunen i varje enskilt bygglovsärende i centrala delar av byn, försäkras sig om att det handlar om permanentboende. Det skall krävas redovisning av särskilda skäl för att frångå rekommendationen. Då enskilda fastighetsägare säljer tomter är det dock svårt att juridiskt säkerställa en sådan princip. Det är därför angeläget att det finns en uppslutning i byn kring permanentboendepincipen. Skall byn kunna bibehållas levande fortsättningsvis fordras att nya generationer får möjligheter att bygga i byn och därmed skapa underlag för skola, barnomsorg, service mm, annars kommer byn på sikt att i allt högre grad präglas av fritidsboende med mörka fönster och tomma hus under större delen av året. För ytterområdena i byn behövs inte detta krav ställas.

Hinder för utveckling

§ 19-förordnandet för delar av Klövsjö by samt klassificeringen som riksintressant kulturmiljö har av många upplevts utgöra ett hinder för önskvärd utveckling av bygden. Även om det inte är särskilt många ärenden som fått avslag på ansökan för nybyggnad eller om- och tillbyggnad, så upplevs förordnandet och riksintresset som en ”död hand” över området. Det har i praktiken haft en hämmande effekt, vilket inneburit att markägare och andra som varit intresserade av att bygga i området, trots att det inte går och därmed inte ens ansökt om tillstånd.

Man skall dock samtidigt komma ihåg att det är den värdefulla kulturmiljön, tillsammans med närheten till fjällen, som gör byn attraktiv för boende och samtidigt utgör en tillgång för turismen i området.

Vid samråd under planeringsprocessen har länsstyrelsen framfört att man idag ser § 19-förordnandet som en stelbent föreskrift tillkommen under en gammal lagstiftning och att verkligheten förändrats avsevärt sedan 1973. Länsstyrelsen har därför meddelat att man är öppen för ett annat synsätt, både vad avser möjligheterna till försiktiga kompletteringar av ny bebyggelse i området samt en översyn av § 19-förordnandet. Detta bör enligt länsstyrelsen kunna ersättas av områdesbestämmelser

Behov av snöskoterreglering

Skotertrafiken i hela Klövsjö - Vemdalenområdet ökar för varje år och det innebär även en ökande snöskoterkörning inne i Klövsjö by. Byn omfattas inte av någon reglering utan det är terrängkörningsslagens generella regler som gäller. Den innebär restriktioner för körning på brukad åker mark, men i praktiken följs sällan denna regel. En förväntad ökad turism med tillhörande kraftig bäddutbyggnad i angränsande fjällområden kommer också att avsevärt öka trycket på snöskoterkörning i byn. Under planeringsarbetet har serviceverkstad och snöskoteruthyrning

flyttat till norra delen av byn, vilket sannolikt kommer att minska konflikterna inne i byn, men fortfarande ligger bensinstationen centralt inne i byn. Därför är det angeläget att komplettera serviceanläggningen i norra delen av byn med tankningsmöjligheter för snöskoter.

Ovanstående innebär att någon form av reglering av snöskotertrafiken behövs även för Klövsjö by. I pågående översiktsplanearbete för Storhogna-Sångbäcksvallen-Katrinaområdet har behovet av en snöskoterreglering samordnad med Härjedalens kommun lagts fast. I denna plan anges att snöskoterkörning inom fjällområdet skall regleras genom kommunalt regleringsområde. Samtidigt skall ett välfungerande och attraktivt skoterledsnät utarbetas där hänsyn tas till andra intressen. Regleringsområdet och lednät skall utarbetas i nära samarbete med Härjedalens kommun, berörda markägare, turistnäringen, skoterklubbar, naturskyddsförening, byalag m fl. Inom ramen för detta arbete föreslås att man även överväger en reglering av snöskotertrafiken i Klövsjö by.

Förslag till markanvändning

Nya tomter i Klövsjö – utpekade tomtplatser

Sammanlagt innehåller planen ett 40-tal särskilt utpekade nya tomtplatser inom själva byn samt ett flertal utanför den öppna bymiljön. Dessa har besiktigats av länsmuséet och länsstyrelsen tillsammans med kommunen och den lokala arbetsgruppen. Som tidigare redovisats har besiktningarna inneburit att ett antal tomtplatser där markägarna föreslagit en utbyggnad inte bedömts lämpliga med hänsyn till landskapsbild och kulturmiljö. Därav har ett antal tomtplatser som finns redovisade i läns museets rapport (se bilaga) under senare delen av planarbetet undantagits som lämpliga för ny bebyggelse.

De tillkommande tomter som är belägna i centrala delen av byn kan anslutas till kommunalt vatten och avlopp. En stor del av övriga tomter kan också anslutas till kommunalt vatten. För ny bebyggelse inom de yttre delarna av byn får avloppsfrågan lösas med enskilda trekammarbrunnar eller annan godkänd teknik. Bygglövsfordrar att avloppsfrågan är tillfredsställande löst.

Alla föreslagna tomtplatser har via de lokala företrädarna i arbetsgruppen förankrats hos berörda markägare. På plankartan på sid 23, redovisas de föreslagna tomtplatserna. Huvuddelen av tillkommande tomtplatser har fin utsikt över bygden, sjön och fjällen på andra sidan sjön. De föreslagna tomterna är huvudsakligen belägna på impediment i jordbrukslandskapet eller på små svårbrukade flikar av åkermarken, oftast belägna i direkt anslutning till befintlig bebyggelse.

Vid ny bebyggelse inom de angivna tomtplatserna skall riktlinjerna för bebyggelsens utformning nedan alltid beaktas.

De föreslagna tomterna har alla förutsättningar att tillskapa ett attraktivt boende som uppfyller olika önskemål:

- Boende med gångavstånd till skola och service
- Tomter i västläge med vidunderlig utsikt och närhet till attraktiva fjällområden med skid- och skoteråkning.

De ovan angivna tomtplatserna är tillkomna för att kommunen och enskilda markägare snabbt skall kunna erbjuda attraktiva byggbara tomter.

Vissa av de angivna tomtplatserna kan vid behov användas för mindre flerfamiljshus med 2-4 lägenheter. Möjligheten får provas i det enskilda fallet.

Miljöbilder från byn

Utblick mot sjö och fjäll

*Bebyggelse upp mot
Blyberget*

*Tomtangården, fyrbyggd
gård från 1500-talet*

*Karaktäristiskt skogsbryn
mot norr*

Generella riktlinjer för lokalisering av övrig tillkommande bebyggelse

Förutom ovan angivna tomtplatserna kan nybyggnader samt om- och tillbyggnader i framtiden aktualiseras även inom andra delar av Klövsjö by. För att tillkommande bebyggelse skall vara förenlig med riksintresset, skall riktlinjer nedan beaktas avseende lokaliseringen.

Det öppna jordbrukslandskapet från Tomtan och norrut mot Kroknäset, väster om nedre byvägen bedöms vara särskilt känsligt. Detta utgör också kärnområde för område med landskapsbildsskydd. Inom detta område bör därför ingen ny bebyggelse tillkomma utanför de redan etablerade bebyggda tomterna och gårdsbildningarna och de särskilt utpekade platserna i översiktsplanen. På plankartan är området betecknat K1.

Inom den övriga delen av Klövsjö by kan ny bebyggelse utanför befintliga gårdsbildningar och de i planen angivna bebyggelselägena vara möjlig med beaktande av de nedan angivna riktlinjerna för placering och utformning. Detta område betecknas K2.

Inom bägge områdena K1 och K2 gäller också att tillkommande bebyggelse skall utformas enligt riktlinjerna nedan.

Inom område med detaljplan gäller respektive detaljplanbestämmelser.

Inom den öppna delen av byn bör tillkommande tomtplatser enligt planförslaget i första hand användas för permanent boende och inte fritidshus. Det krävs redovisning av särskilda skäl för att frångå rekommendationen. Tillkommande fritidshus kan med fördel lokaliseras i de yttre delarna av byn samt i angränsande skogsmark.

Illustrationerna i det följande är hämtade från tidigare skrifter om byggande i kulturhistoriskt värdefulla miljöer, både inom och utom länet.

K1

Omfattar området närmast sjön med ett mycket öppet jordbrukslandskap samt ett flertal äldre gårdsmiljöer.

Riktlinjer för bygglovprövning

Ingen ytterligare bebyggelse bör medges förutom de på plankartan föreslagna nya tomtplatserna samt kompletteringar inom eller i direkt anslutning till befintliga gårdsmiljöer och bebyggda tomter.

Tillkommande bebyggelse samt om- och tillbyggnader skall utformas enligt nedan angivna riktlinjer för bebyggelsens utformning.

När kommunen behöver ha ytterligare beslutsunderlag än riktlinjerna ovan remitteras ärendet till länsmuséet för yttrande innan beslut fattas. Kommunen har dock att vid varje bygglovprövning väga samtliga intressen mot varandra.

Intill dess förändringar sker av områdesskyddet enligt 7 kap miljöbalken (fd 19§-förordnande enligt naturvårdslagen), fordras också länsstyrelsens tillstånd för nybyggnad mm.

K2

Omfattar resterande delen av byn och omfattar både det öppna jordbrukslandskapet samt delar av skogsmarken kring byn. Riktlinjerna nedan avser i första hand det öppna jordbrukslandskapet med angränsande skogsbryn. Inom skogsområdena i södra delen av planområdet samt uppe på

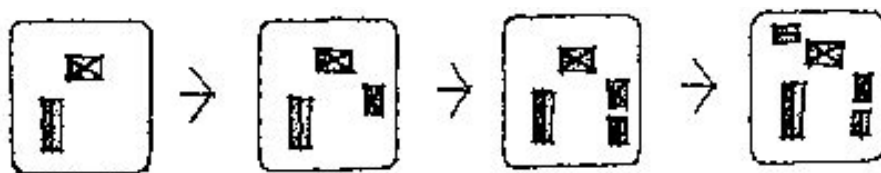
Blyberget kan tillkommande bebyggelse ges en friare utformning. Inom skogsområdena kan också tätare bebyggelse etableras liksom större tvåvånings flerfamiljshus, t ex i anslutning till befintliga flerfamiljshus i södra delen av byn. Vid större tillkommande grupper i dessa områden krävs detaljplan. Som underlag för detaljplan skall kulturhistorisk utredning genomföras.

Riktlinjer för bygglovprövning

Områdets kulturhistoriska värde som riksintresse ställer krav på hänsyn och anpassning till miljön. Ny bebyggelse skall därför placeras så att det traditionella bebyggelsemönstret ej förändras och utformas så att den harmonierar med övrig bebyggelse. För att uppnå detta bör följande iakttas:

Ingen ny bebyggelse bör lokaliseras inom de områden som angivits som värdefulla ängs- och betesmarker på plankartan. Finns äldre tomtplats eller husgrunder inom sådant område får dock ny bebyggelse uppföras inom sådan tomtplats om den i övrigt uppfyller riktlinjerna

Placera i första hand nya hus i anslutning till befintliga gårdar och annan bebyggelse. Ofta har gårdssamlingarna byggts ut efter en mer eller mindre tydlig ”dominoprincip”, vilket innebär att tillkommande hus placeras vinkelrätt mot eller bildar förlängning till befintliga byggnader så att den ursprungliga gårdsformen med ett centralt tun består. Teoretiskt kan detta exemplifieras enligt nedan.

Huvuddelen av bebyggelsen ligger längs de olika byvägarna med gårdsvisa grupperingar som innebär ett tydligt mellanrum mellan gårdarna. Låt inte kompletteringar innebära att bebyggelsen flyter ihop till sammanhängande band längs vägarna. Bibehåll de gårdsvisa grupperingarna.

Sök platser där hus stått förut. Dessa är alltid de traditionellt lämpliga.

Undvik ny bebyggelse på öppen exponerad åker- och ängsmark eller på de områden som på underlagskartan angivits utgöra värdefull ängs- och betesmark. Ny bebyggelse på brukad jordbruksmark bör i princip inte tillåtas. Den behöver bibehållas intakt för att jordbruket i byn skall överleva. Det är särskilt viktigt för ekologisk eller kravmärkt verksamhet, vilket är en intressant nisch för jordbruket inkl vidareförädling i byn.

Undvik att bygga i blickfång, siktstråk eller andra exponerade landskapspartier.

Anslut till ”märken” i landskapet – skogsdungar, kullar mm som kan förankra det nya huset.

Undvik att placera ny bebyggelse i de exponerade skogsbrynen i norr och öster. De bildar inramningen för den kulturhistoriskt riksintressanta miljön.

Undvik byggnadsplatser som kräver nya, omfattande vägdragningar som skär sönder landskapet.

Undvik markschakt och utfyllnader vid nybyggnad inom äldre bebyggelsemiljöer. Låt tomten följa landskapets naturliga höjdvariationer.

Garage och förråd bör placeras som friliggande byggnader.

Bebyggelse som placeras utanför det öppna landskapet, i angränsande skogsområden, kan grupperas friare och tätare.

Tillkommande bebyggelse samt om- och tillbyggnad skall utformas enligt nedan angivna riktlinjer för bebyggelsens utformning.

När kommunen behöver ha ytterligare beslutsunderlag än riktlinjerna ovan, remitteras ärendet till länsmuséet för yttrande innan beslut fattas. Kommunen har dock att vid varje bygglovprövning väga samtliga intressen mot varandra.

Intill dess förändringar skett av områdesskyddet enligt 7 kap miljöbalken (fd 19§-förordnande enligt naturvårdslagen) fordras också länsstyrelsens tillstånd för nybyggnad inom de delar av K2 som omfattas av områdesskydd (omfattar endast en mindre del av K2 området se plankartan).

Område med detaljplan

Omfattar mindre områden i anslutning till kyrkan posten mm, ny permanentbebyggelse i södra delen av byn samt ett mindre fritidshusområde upp mot Blyberget.

Allmänna anläggningar

Område för skola, bygdegård, reningsverk, badplats.

Område för flerfamiljshus

I direktanslutning till befintliga flerfamiljshus inom detaljplanelagt område föreslås att mark reserveras för ytterligare några flerfamiljshus öster om befintlig kraftledning. För en större utbyggnad krävs detaljplan.

Radon

Enligt gällande översiktsplan finns inga indikationer på förhöjd radon inom Klövsjöområdet.

Riktlinjer för bebyggelsens utformning

Det är stor variation i den befintliga bebyggelsens utformning inom byn. Här finns allt från äldre timmerhus från 15-1600-talet fram till relativt modern villabebyggelse. Den äldre och mer traditionella bebyggelsen och den gårdsvisa grupperingen dominerar dock miljön. För att värna om riksintressemiljön bör därför tillkommande bebyggelse utformas med släktdrag till den äldre bebyggelsen. Husen bör ges enkla former där volym, karaktärsdrag och proportioner har släktdrag med den äldre bebyggelsen. Detta gäller även valet av material, färg och takvinkel. Med hänsyn till den äldre bebyggelsens utseende är det i allmänhet lättare att infoga 2 eller 1½-planshus i området än renodlade enplansvillor. Vid enplansvillor bör vägglivet om möjligt höjas mellan vindsbjälklaget och takfoten. Genom ett väl tilltaget avstånd mellan fönstren och takfoten ansluter huset bättre till byns byggnadstradition.

Anpassa utformningen av det nya huset till den enskilda platsen. Byggs det i anslutning till en väl sammanhållen miljö med äldre bebyggelse, bör det nya huset ges en anpassning som harmonierar med gruppen i övrigt. Placeras det nya huset i anslutning till bebyggelse från 40-och 50-talet kan en friare utformning med bibehållande av de viktiga karaktärsdragen accepteras.

Takvinkeln bör vara mellan 25-35 grader. Välj i första hand rött taktegel eller liknande. Undvik svarta tak.

Fasadbeklädnaden bör vara träpanel, stående eller liggande, men hållas ihop i en enhet utan konstlade midjor. En sammanhållen träfasad med stående och liggande hyvlade paneler i kombination med listverk fungerar också som regel alltid bra.

Undvik timmerfasad med svängda former på knutar, svarvade och romantiserade detaljer mm.

Undvik alpliknande hus med breda gavlar, de har en för bygden främmande utformning.

Undvik långa takutsprång, de ger "nedtryckta" hus. Detaljer såsom vindschivor, fönsteromfattningar mm bör ej utformas tunga och överdimensionerade. I hus med spröjsade fönster bör smårutor ha en kvadratisk eller stående form. Man bör också undvika långa sammanhängande fönsterband. Varje fönster bör i stället bilda en egen enhet i fasaden.

Även om- och tillbyggnader bör utföras i enlighet med ovanstående riktlinjer. Äldre byggnaders utseende och karaktär bör ej förändras. Särskild omsorg kräver om- och tillbyggnader av byggnader som upptagits i länsmuséets förteckning över kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

I skriften "Gamla hus" utgiven av byggnadsnämnderna i Jämtlands län, återfinns rekommendationer för om- och tillbyggnader av de vanligaste äldre hustyperna.

Anpassning av nya hus till en befintlig, äldre tradition behöver inte innebära avsteg från dagens tekniska och sociala boendekrav. Man behöver heller inte sträva efter att alltid ge den nya byggnaden ett "älderdomligt" utseende. Det är dock oftast lättare att åstadkomma en byggnad som till stor del liknar en äldre byggnad, än att förena ny arkitektur med äldre karaktärsdrag. Det senare fordrar som regel en kvalificerad arkitektinsats.

I teckningarna nedan har flera riktlinjer ovan illustrerats. På nästkommande sidor återfinns foton på nybyggda hus som stämmer relativt väl överens med riktlinjerna ovan.

1 1/2 våningshus med förhöjt väggband

1 3/4 våningsshus

*Sluttningshus med smal gavel
och panel som följer
marknivån*

*1 ¾ våningsshus med T-formad
plan*

*Även modernare hus med
anpassad grundform kan uppfylla
utformningskraven*

*Flerfamiljshus i två
våningar*

Trafik och kommunikationer

En ökad bebyggelse i byn bidrar till att stärka underlaget för kollektivtrafiken. Översiktsplanen i sig har dock ingen möjlighet att påverka omfattningen av kollektivtrafiken. Ett ökad tillskott av boende i byn kan på sikt innebära behov av trottoar/gång- och cykelbana längs genomfartsvägen för att öka trafiksäkerheten, bl a för byintern gångtrafik samt för att nå busshållplatser. Det är Vägverket som ansvarar för genomförandet, några medel finns inte avsatta i gällande investeringsplaner.

I byn finns ett omfattande nät av småvägar, vilket innebär att behovet av nya vägar till de angivna nya tomtplatserna inte är så stort.

Varje fastighetsägare skall lösa sitt parkeringsbehov. Detta skall ske på den egna tomten. För varje tillkommande enhet med enskild bebyggelse skall två parkeringsplatser anordnas.

De föreslagna kompletteringarna är i huvudsak lokaliserade till småvägarna i byn och innebär inga förändringar av trafiksäkerheten längs genomfartsvägen.

Strandskydd, Klövsjöns stränder

Planen föreslår ingen ny bebyggelse inom strandskyddat område förutom inom några redan avstyckade tomtplatser belägna i direkt anslutning till befintlig bebyggelse samt två nya tomter inom fd industrimark. De områden som omfattas av strandskyddsbestämmelserna (100 meter från stranden) ingår i övrigt till stor del i det område som betraktas som mest skyddsvärt p g a sin landskapsbild.

Vid bygglovprövning nära stranden skall alltid risken för höga flöden beaktas.

Nuvarande vattendom för Klövsjön mm medger korttidsreglering som bl a orsakar omfattande isskjuvning. Den medför jordförflyttningar och förändringar i strandmiljön som påverkar den skyddsvärda landskapsbilden och kulturmiljön minst lika mycket som felaktigt placerad bebyggelse. Detta är inte acceptabelt och bör beaktas i kommande omprövningar av vattendomar.

Service, handel, återvinningsstation

Utrymme för bensinmack har tillskapats i direkt anslutning till byns livsmedelsaffär för att stärka underlaget för butiken. Behovet av tomtplats för utökad service eller handelsverksamhet är idag begränsat, men kan förändras i framtiden. Därför föreslås i planen att mark för framtida företagarhus/service/handel/hantverksverksamhet reserveras i centrala delen av byn, i direkt anslutning till genomfartsvägen, men med infart från angränsande byväg. Läns museet rekommenderar ej bebyggelse på denna plats, men den utgör samtidigt en centralt belägen plats som bedöms vara bättre än andra centrala platser ur kulturhistorisk synvinkel. Kommunen anser det nödvändigt att för byns utveckling reservera centralt belägen mark för serviceändamål.

Nuvarande plats för återvinningsstation är inte acceptabel, den ligger bl a allt för nära befintlig bostadsbebyggelse och accepteras inte av markägaren. Arbetet med att finna ny plats pågår med målet att kunna ange sådan innan planen senare i år ställs ut. Kravet är att den skall ligga centralt.

Vatten och avlopp

Inom kommunalt verksamhetsområde skall tillkommande bebyggelse anslutas till kommunalt vatten och avlopp.

Tillkommande bebyggelse inom övriga delen av byn skall i första hand anslutas till kommunalt vatten. För enstaka bebyggelse kan godtas enskild avloppsanläggning (infiltration eller markbädd)

efter prövning av kommunens miljökontor. Vid prövningen skall stor hänsyn tas till förekomsten av angränsande vattentäkter. Inom områden där grupper av hus föreslås skall gemensam avloppsanläggning anläggas.

Övriga åtgärder

Inom ramen för översiktsplanarbetet har diskuterats möjligheten att anlägga en natur- och kulturstig genom byn. Den syftar till att:

- Lyfta fram Klövsjös historia och förmedla den till så många som möjligt och på ett så intressant sätt som möjligt.
- Leda slingan förbi byggnadshistoriskt och kulturmiljöhistoriskt intressanta platser men även förbi kommersiella objekt som turistbyrå, café, mejeri mm.
- Knyta ihop turistområdet Katrina med byn.
- Öka trafiksäkerheten genom att styra gångtrafiken till andra vägar än genomfartsvägen.

Natur- och kulturmiljöstigen föreslås bli utformad på samma sätt som den befintliga stigen i Skyttmon, Ragunda kommun.

Hembygdsföreningen i byn ansvarar för det fortsatta arbetet med natur- och kulturmiljöstigen.

Vindkraftverk

Kommunen och bygden är principiellt positiv till vindkraft som sådan. Den kan producera miljövänlig el för liftar, snökanoner mm och bidra till minskad klimatpåverkan. Mht byns kulturmiljövärden och dess betydelse för turismen i området bör dock inga vindkraftverk få uppföras i direkt anslutning till byn. De bör placeras på sådant avstånd från byn att de inte påtagligt påverkar kulturmiljövärdena och upplevelsevärden kopplade till turismen.

Förenlighet med 3,4 och 5 kap miljöbalken (MB)

Planområdet ligger helt inom område av riksintresse för kulturmiljön (Klövsjöbygden Z49). Planen är utformad med stor hänsyn till de kulturhistoriska värdena och bedöms därmed inte påtagligt påverka riksintresset.

Hela Klövsjö-Vemdalenfjällen är av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap MB. Planen för Klövsjö by bedöms inte påverka intresseområdena för friluftslivet.

Klövsjö-Vemdalen utgör också del av den svenska fjällkedjan som omfattas av särskilda hushållningsbestämmelser enligt 4 kap MB, där turismen och friluftslivet, främst det rörliga friluftslivets intressen särskilt skall beaktas vid bedömning av tillåtlighet av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. En försiktig komplettering av bebyggelsen i Klövsjö by bedöms inte påverka dessa hushållningsbestämmelser.

Den föreslagna markanvändningen bedöms sammantaget inte påtagligt skada någon av ovanstående riksintressen. Riksintressena bör därför anses tillgodosedda.

Översiktsplanen kommer att medföra en mycket marginell ökning av trafiken i området, men bedöms sammantaget inte bli av den omfattningen att miljö kvalitetsnormen för utomhusluft enligt 5 kap MB kommer att överstigas.

Områdesbestämmelser

Vid samråd mellan länsstyrelsen och kommunen om den kommunala översiktsplaneringen har man konstaterat att det gamla 19 § - förordnandet (nuvarande områdesskydd) utgör ett föråldrat skyddsinstrument som bör ersättas med områdesbestämmelser. Områdesbestämmelserna bör omfatta det område som idag omfattas av 19§-förordnandet.

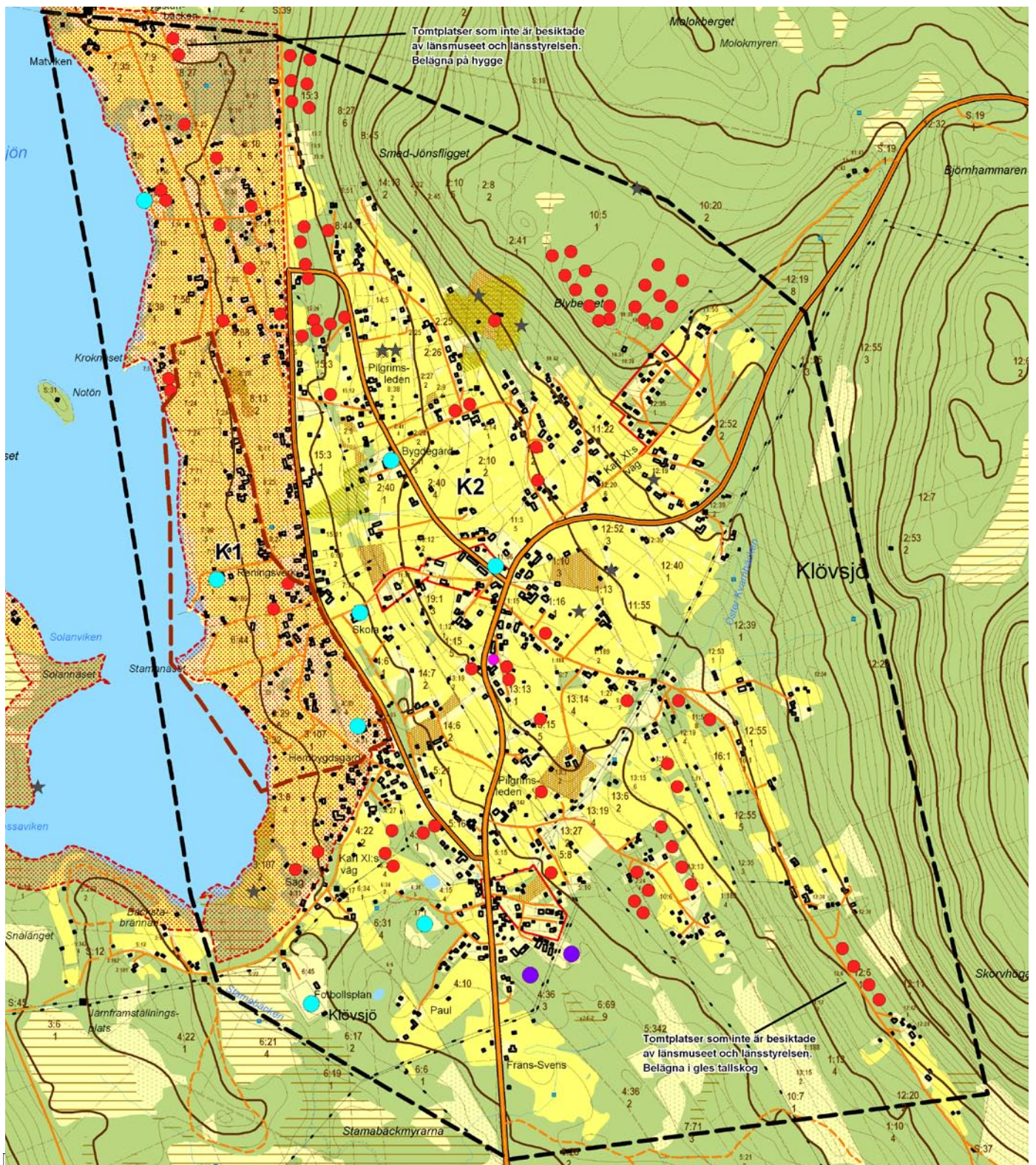
Genom områdesbestämmelser, som utarbetas och antas av kommunen, ges ovanstående riktlinjer angående placering och utformning mm en mera formell och bindande status. Genom områdesbestämmelser utökas också bygglovplikten i området så att samtidigt som en kommunal handläggning och prövning av bygglovsärenden sker, behövs inte en parallell prövning av länsstyrelsen vad gäller landskapsbildsskyddet.

Kommunen avser utarbeta områdesbestämmelser efter det att översiktsplanen antagits av kommunfullmäktige.

Då områdesbestämmelser utarbetats och vunnit laga kraft, kan nuvarande områdesskydd enligt 7 kap miljöbalken (fd 19§-förordnande) hävas.

Plankarta

Plankarta över byn återfinns på nästa sida.

- Skola, kyrka, begravningsplats, bygdegård, post, badplats
- Område för flerfamiljshus
- Område för service mm
- Föreslagen ny tomtplats
- ★ Plats med rödlistad art eller andra naturvårdsintressanta arter
- Område med detaljplan
- Område med områdesskydd enl MB (fd landskapsbildsskydd enl 19§ NVL)
- Område värdefulla ängs- och hagmarker
- Område med värdefulla ängs- och betesmarker
- Plangräns

Inom planområdet avses pågående markanvändning (jord- och skogsbruk) fortgå förutom där nya tomtplatser angivits och där detaljplan gäller

Översiktsplan för Klövsjö by

Markanvändningskarta
Bergs kommun juni 2008

Översiktsplanens konsekvenser

Översiktsplanens inriktning är att området skall behålla sin landsbygdskaraktär utan att de värdefulla kulturhistoriska miljöerna påtagligt påverkas. Planen innebär inga större förändringar av den nuvarande markanvändningen. Tillkommande bebyggelse skall placeras så att helhetsintrycket inte påverkas. För huvuddelen av byn finns kommunalt vatten. Avlopp måste i de flesta fall lösas enskilt, vilket kan innebära krav på noggranna undersökningar så att inte miljön och människors hälsa äventyras.

De föreslagna tomterna är belägna på impediment i jordbrukslandskapet, mindre trädbevuxna dungar eller små, svårbrukade flikar av åkermark.

Planen föreslår i huvudsak enstaka kompletteringar, vilket innebär en marginell förändring av trafikförhållandena längs vägarna i byn.

Möjligheten att behålla och utveckla servicen i området stärks av ökad inflyttning.

Den fördjupade översiktsplanen med efterföljande områdesbestämmelser bedöms säkerställa den riksintressanta kulturmiljön på ett bättre sätt än hittills, samtidigt som möjligheterna att använda kulturmiljövärdena positivt för boende och turism ökar.

Miljöbedömning

I förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar, som gäller från 1 juli 2005, anges att en miljöbedömning skall göras om planen anger förutsättningar för kommande tillstånd för sådana verksamheter eller åtgärder som anges i bilaga 1 eller 3 till förordningen och är en översiktsplan. Detta innebär att alla översiktsplaner antas medföra betydande miljöpåverkan och att planerna därför skall miljöbedömas. Begreppet miljöbedömning är processen och miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) är dokumentet som ingår i miljöbedömningen.

En MKB skall enbart behandla den betydande miljöpåverkan som planen kan bedömas medföra. MKB:n har avgränsats till att omfatta påverkan på följande:

- Natur
- Kulturmiljö/landskapsbild
- Hälsa och säkerhet
- Luft och klimat

Enligt plan- och bygglagen skall även planförslagets konsekvenser av social och samhällsekonomisk karaktär redovisas.

Samråd och avgränsning

Samråd om föreslagen översiktsplan med tillhörande förslag till miljöbedömning har skett med Länsstyrelsen under maj 2007.

Miljökonsekvensbeskrivning

MKB:n skall innehålla en sammanfattning av planens syfte, innehåll och förhållande till andra planer samt information om rådande miljöförhållanden. Detta beskrivs i tidigare kapitel i den fördjupade översiktsplanen.

Nollalternativ

Nollalternativet skall spegla en trolig utveckling om planförslaget inte genomförs. Nollalternativet

innebär i detta fall att inga tillkommande tomtplatser tillskapas i byn,

Alternativ "bygg mindre"

Redovisar planens konsekvenser vid en utbyggnad som omfattar ett fåtal tillkommande tomter i byn.

För att grovt identifiera graden av miljöpåverkan anges efter varje avsnitt följande indelning:

- Positiv miljöpåverkan
- Ingen betydande miljöpåverkan
- Negativ miljöpåverkan

Natur

Påverkas värdefulla naturområden som utpekats som riksintressanta eller värdefulla ängs- och hagmarker eller rödlistade arter eller flora och fauna?

Planförslaget	De föreslagna nya tomtplatserna berör inga särskilt värdefulla områden förutom en ny tomtplats inom Klövsjö 2:8 (sydväst om Blyberget). Där föreslås en ny tomtplats inom område med värdefulla ängs- och betesmarker, men husen placeras på en plats där en tidigare gård funnits Bedömning: <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
Nollalternativ	Inga utpekade naturvärden påverkas. Bedömning: <i>Positiv miljöpåverkan</i>
Bygg mindre	Innebär färre nya hus i byn och att mer mark bibehålls som pågående markanvändning. Sammantaget mindre markkonsumtion för bebyggelse. Bedömning: <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>

Kulturmiljö

Påverkas värdefulla kulturmiljöer ?

Planförslaget	All tillkommande exploatering är belägen inom riksintresseområdet Klövsjö by med fäbodan (Z49). Planförslaget innebär en försiktig förtätning av byn, men på ett sådant sätt att kulturmiljön inte påtagligt påverkas. Viktiga landskapsbildspartier, öppna, sammanhängande åker och ängsmarker, gårdar med värdefull bebyggelse har beaktats då förslag till nya tomtplatser pekats ut. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
Nollalternativet	Inga riksintressen blir påverkade. <i>Bedömning:</i> <i>Positiv miljöpåverkan</i>
Bygg mindre	Innebär att mindre mark tas i anspråk för bebyggelse och större delar av byn förblir intakt utan tillkommande hus. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>

Landskapsbild

Förbättras/försämras landskapsbilden ? Påverkas viktiga utblickar eller särskilda skönhetsvärden ?

Planförslaget	De för byn viktigaste utblickarna och landskapsbildsvärdena bibehålls intakta och utan tillkommande bebyggelse. Genom riktlinjerna för placeringen av tillkommande bebyggelse samt dess utformning styrs bebyggelsen så att landskapsbilden inte påverkas. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
Nollalternativet	Landskapsbilden i byn bibehålls intakt <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
Bygg mindre	Innebär färre nya hus i byn och ökad grad av bibehållen landskapsbild. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>

Finns balans mellan utbyggnad och biologisk mångfald ?

Planförslaget	Planförslaget innebär möjlighet att uppföra ett 40-tal nya hus i byn, men huvudsakligen placerade i anslutning till befintlig bebyggelse på mindre impediment, i mindre skogsdungar mm. Huvuddelen av den odlade marken, skogsbryn, vägkanter mm bibehålls intakta liksom de särskilt utpekade värdefulla ängs- och betesmarkerna. Planen innebär således en ringa förändring av balansen mellan utbyggnad och biologisk mångfald. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
Nollalternativet	Utifrån ovanstående redovisning är skillnaden mellan nollalternativ och planförslag relativt liten. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
Bygg mindre	Utifrån ovanstående redovisningar är skillnaden mellan alternativet Bygg mindre och planförslaget relativt liten. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>

Hälsa och säkerhet

Påverkas säkerheten i trafikmiljön ?

Planförslaget	Planförslaget innebär en mycket marginell ökning av biltrafiken i byn och bedöms inte påverka säkerheten i trafikmiljön. Huvuddelen av tillkommande bebyggelse är lokaliserad i anslutning till de mindre byvägarna. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
---------------	---

Nollalternativet	Ingen förändring jämfört med idag. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
Bygg mindre	Marginell skillnad jämfört med planförslaget <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>

Mer eller mindre buller ?

Planförslaget	All tillkommande bebyggelse föreslås huvudsakligen bli lokaliserad på betryggande avstånd från väg 316, vilket innebär liten risk för utökade bullerstörningar. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
Nollalternativet	Inga förändringar avseende buller. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
Bygg mindre	Ingen tillkommande bebyggelse lokaliseras nära väg 316 med risk för bullerstörningar. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>

Naturresurser

Bidrar planen till förtätning i stället för utspridning av bebyggelse ?

Planförslaget	Planförslaget innebär en relativt utspridd bebyggelse över byn, men ändå med gång/cykelavstånd till skola, barnomsorg, service mm. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
Nollalternativ	Innebär ingen förtätning <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>

Bygg mindre	Påverkar inte bedömningen av förtätningen eller utspridning. <i>Bedömning:</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
-------------	---

Minskar/ökar transportarbetet och i sin tur förbrukningen av fossila bränslen ?

Planförslaget	Planförslaget tillskapar utökade boendemöjligheter i Klövsjö by med närhet till arbetsplatser inom turistnäringen. En utbyggnad i andra byar, belägna längre bort från turistdestinationen skulle innebära ett ökat transportarbete jämfört med planförslaget. <i>Bedömning:</i> <i>Positiv miljöpåverkan</i>
Nollalternativ	Kan innebära en ökad utbyggnad inom orter och byar belägna längre från arbetstillfällena inom turistnäringen. Innebär längre pendlingsavstånd och ökat transportarbete. <i>Bedömning:</i> <i>Negativ miljöpåverkan</i>
Bygg mindre	Kan innebära en ökad utbyggnad inom orter och byar belägna längre från arbetstillfällena inom turistnäringen. Innebär längre pendlingsavstånd och ökat transportarbete. <i>Bedömning:</i> <i>Negativ miljöpåverkan</i>

Nyttjas resurssnål energiförsörjning ?

Planförslaget	Någon utbyggd fjärrvärme finns idag inte inom området och med byns glesa bebyggelsestruktur saknas förutsättningar för att åstadkomma en sådan. En tätare bebyggelse skulle möjliggöra en samlad närfjärrvärmeanläggning men en sådan utbyggnadsprincip bedöms inte intressant för Klövsjö by. Många enbostadshus uppvärms med ved eller pellets. I ny bebyggelse ökar också andelen berg- och jordvärmepumpar. <i>Bedömning.</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
Nollalternativ	Innebär inga utökade möjligheter till resurssnål energiförsörjning <i>Bedömning.</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
Bygg mindre	Innebär inga utökade möjligheter till resurssnål energiförsörjning. <i>Bedömning.</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>

Luft och klimat

Mer/mindre luftföroreningar, utsläpp och försurade ämnen, växthusgaser och stoftpartiklar ?

Planförslaget	Ett ökat byggande i byn kommer att generera mer trafikarbete och därmed alstra luftföroreningar, utsläpp av försurande ämnen och växthusgaser. Ökningen är dock mycket marginell och innebär att även framledes bedöms nivåerna ligga långt under gränsvärdena för miljö kvalitetsnormen för utomhusluft. Kompletteringarna i byn kan marginellt öka förutsättningarna för kollektivtrafik. <i>Bedömning.</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>
---------------	--

Nollalternativ	Innebär oförändrad påverkan på luft och klimat. <i>Bedömning.</i> <i>Positiv miljöpåverkan</i>
Bygg mindre	En mindre utbyggnad innebär en mindre påverkan på luft och klimat. <i>Bedömning.</i> <i>Ingen betydande miljöpåverkan</i>

Övriga konsekvenser

Enligt plan- och bygglagen skall även planförslagets konsekvenser av social- och samhällsekonomisk karaktär redovisas.

Sociala aspekter

Förbättras/försämras de sociala kvaliteterna för de boende i området ?

Planförslaget	En utbyggnad av bostäder i byn skapar bättre underlag för kommersiell och offentlig service. <i>Bedömning:</i> <i>Positiv påverkan avseende sociala aspekter</i>
Nollalternativ	Skapar inte förutsättningar för förändringar beträffande sociala aspekter. Kan i stället innebära allmän stagnation som negativt påverkar livskvalitén för fastboende. <i>Bedömning:</i> <i>Negativ påverkan avseende sociala aspekter</i>
Bygg mindre	En mindre utbyggnad försämrar utvecklingsförutsättningarna i byn vilket i sin tur minskar på underlag för service, skola , barnomsorg mm. <i>Bedömning:</i> <i>Negativ påverkan avseende sociala aspekter</i>

Samhällsekonomiska aspekter

Förbättrade/försämrade förutsättningar för företagande och ekonomisk utveckling i området ?

Planförslaget	Planförslaget ökar möjligheterna till boende i anslutning till arbetstillfällen inom turistnäringen. Planförslaget förbättrar också möjligheterna för inflyttning till byn som i sin tur förbättrar underlaget för kommersiell och social service. Turistnäringen expanderar i kommunen och ett boende nära turistanläggningarna ökar förutsättningarna för entreprenörskap och företagande. <i>Bedömning:</i> <i>Positiv påverkan på samhällsekonomin.</i>
Nollalternativet	Innebär sämre förutsättningar för utökad företagsamhet samt en successiv stagnation i området, vilket på sikt försämrar områdets attraktivitet. <i>Bedömning:</i> <i>Negativ påverkan på samhällsekonomin.</i>
Bygg mindre	Färre tomtplatser för boende i byn försämrar utvecklingsförutsättningarna. <i>Bedömning:</i> <i>Negativ påverkan på samhällsekonomin.</i>

Förbättrade/försämrade förutsättningar för sysselsättning

Planförslaget	Turistnäringen förväntas expandera i området och generera en betydande sysselsättningsökning. Enligt översiktsplanen för Storhogna – Sångbäcksvallen – Katrinaområdet bedöms 100-150 nya årsarbeten skapas i området. <i>Bedömning:</i> <i>Positiv påverkan på sysselsättningseffekten.</i>
Nollalternativet	Försämrade möjligheter till boende i Klövsjö by kan medföra svårigheter att rekrytera arbetskraft till turistnäringen. <i>Bedömning:</i> <i>Negativ påverkan på sysselsättningseffekten.</i>

Bygg mindre	En mindre utbyggnad försämrar utvecklingsförutsättningarna, vilket i sin tur minskar sysselsättningseffekten. <i>Bedömning:</i> <i>Negativ påverkan på sysselsättningseffekten.</i>
-------------	---

Beaktande av mål

Enligt 6:12 MB skall en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en beskrivning av hur relevanta miljö kvalitetsmål och annan miljöhänsyn beaktas i planen. Av de 16 nationella miljö kvalitetsmålen berörs planen i första hand av 6 mål. Påverkan på dessa finns indirekt redovisade i avsnittet ”identifiering och bedömning av miljö påverkan”. Nedan görs en sammanfattning utifrån de berörda målen:

Begränsad klimatpåverkan

En utbyggnad i sig genererar ökad trafik som bidrar till utsläppen av koldioxid. Kortare avstånd mellan boende och arbetsplatser bidrar dock till att begränsa effekterna jämfört med längre pendlingsavstånd som skulle bli fallet om permanentboendet lokaliseras till andra orter som ligger längre från arbetsplatserna inom turistnäringen.

Frisk luft, bara naturlig försurning

Se begränsad klimatpåverkan ovan.

Levande sjöar och vattendrag

Planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå detta mål, under förutsättning att kommunen genom en utbyggnad av de kommunala avloppsreningsanläggningarna i området erhåller en annan recipient än Klövsjön.

Grundvatten av god kvalitet

Den föreslagna förtätningen i byn bedöms inte ge upphov till förändringar av grundvattennivån som påverkar framtida vattenförsörjning, markstabiliteter eller växt och djurliv under förutsättningar att den kommunala förbättringen av avloppsreningsanläggningen blir genomförd samt att nya enskilda markinfiltrationer eller markbäddar blir lokaliserade på ett betryggande avstånd från enskilda vattentäkt.

God bebyggd miljö

Översiktsplanen innehåller långtgående riktlinjer för både placering och utformning av ny bebyggelse som ett led i att säkerställa kulturmiljön i området. Detta bidrar också till att uppfylla målet god bebyggd miljö. Efter det att översiktsplanen antagits är också målet att upprätta särskilda områdesbestämmelser för byn.

Ett rikt växt- och djurliv

Värdefulla ängs- och betesmarker samt platser med rödlistade arter är redovisade i planunderlaget. Planförslaget påverkar inga sådana värden.

Påverkan på riksintressen

Riksintressen enligt 3 och 4 kap miljöbalken bedöms sammantaget inte påverkas negativt av översiktsplanen.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer finns förutom för luft för en rad luftförorenande ämnen, bl a kvävedioxid, kolmonoxid, benzen, partiklar och ozon. Någon kontroll av nivåerna genomförs inte på några platser inom planområdet. De aktuella trafikmängderna i Klövsjö by och planförslagets relativt marginella tillskott av bebyggelse pekar dock på att gränsvärdena inte kommer att överskridas.

Jämställdhet

Kommunens planeringsarbete drivs med ett tydligt underifrånperspektiv och med aktiv medverkan av lokala partsammansatta arbetsgrupper, vilket öppnar för både kvinnors och mäns medverkan i planprocessen. Kommunen konstaterar samtidigt att det är svårt att på översiktsplannivå konkretisera jämställdhetsaspekterna. Den översiktliga planeringen är relativt könsneutral och berör endast till viss del frågor där jämställdhetsaspekten kan konkretiseras. De tillväxt och utvecklingsmöjligheter som översiktsplanen för Klövsjö by tillsammans med översiktsplanen för Storhogna – Sångbäcksvallen – Katrina tillskapar inom turistnäringen breddar dock arbetsmarknaden för både män och kvinnor. En tillväxt skapar också underlag för förbättrad kommersiell och offentlig service som allmänt är positivt för jämställdhetsarbetet.

Sammanfattande redogörelse

Planförslaget innebär en försiktig komplettering av befintlig bebyggelse inom den öppna delen av byn samt en viss förtätning i närområdena kring byn. Planen tar stor hänsyn till de riksintressanta kulturmiljövärdena, värdefulla ängs- och betesmarker samt landskapsbilden. Planen möjliggör en nödvändig inflyttning av permanentboende till byn och skapar förutsättningar till ett boende relativt nära arbetstillfällena inom turistnäringen i fjällområdet.

Nollalternativet skulle innebära begränsningar i områdets utvecklingsförutsättningar. Nollalternativet är till fördel för den ekologiska dimensionen av hållbarhetsaspekten, men är uppenbart negativt för den sociala och ekonomiska dimensionen.

Alternativet Bygg mindre är marginellt positivare för kultur- och naturmiljön i byn, men inte lika positivt för den sociala och ekonomiska dimensionen.

Sammanvägt bedöms planförslaget tillskapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling i området. De föreslagna kompletteringarna bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan.

Fortsatt planering

De enskilda kompletteringarna i byn bedöms kunna prövas via bygglov. En mer omfattande utbyggnad uppe på Blyberget skall föregås av detaljplan.

Kulturhistoriskt planeringsunderlag för Klövsjö by

Klövsjö socken, Bergs kommun, 2007

Anders Hansson, Christina Persson

Innehållsförteckning

INLEDNING	2
RIKSINTRESSET KLÖVSJÖ BY OCH FÄBODAR	3
LANDSKAPETS FÖRÄNDRING.....	4
STORSKIFTE	4
LAGA SKIFTE.....	5
NUTIDA KARTA	6
KLÖVSJÖ IDAG, BEBYGGELSE.....	7
SAMMANFATTNING.....	8
RIKTLINJER I KOMMUNAL PLANERING	9
 BILAGA 1 UTREDNINGSOMRÅDET	
 BILAGA 2 STORSKIFTE 1764	
 BILAGA 3 LAGA SKIFTE 1833-1838	
 BILAGA 4 KULTURHISTORISKT VÄRDEFULL BEBYGGELSE	
 BILAGA 5 TOMTFÖRSLAG MED KOMMENTARER	

Inledning

I Bergs kommun pågår arbetet med att ta fram en fördjupad översiktsplan för Klövsjö by som är en miljö av riksintresse för kulturmiljövården. Bergs kommuns översiktsplan är från 1991 och i denna ingår fördjupade översiktsplaner från slutet av 70-talet för ett antal olika byar, däribland Klövsjö. Klövsjö omfattas också av skydd för landskapsbilden (fd 19 § NVL, idag naturreservat enl. Miljöbalken) och är även av riksintresse för naturvård, friluftsliv samt rennäringen (3 kap MB).

Ett syfte med den fördjupade översiktsplanen är bland annat att ange förslag på lägen för ny bebyggelse i byn och att skapa förutsättningar att tillvarata utvecklingsförutsättningar utan att påtagligt påverka kulturmiljön och jordbruket. Avsikten är också att genom en fördjupning av översiktsplanen och en komplettering med särskilda områdesbestämmelser lyfta bort hela eller delar av 19 § - förordnandet. På uppdrag av kommunen har läns museet deltagit i detta arbete.

Under våren och sommaren 2006 har byggnadsantikvarie Christina Persson och arkeolog Anders Hansson från läns museet uppdaterat och identifierat de kulturhistoriska värden som finns i Klövsjö tillsammans med representanter från kommunen och byn. Vid ett gemensamt möte på plats i Klövsjö 2006-08-29 gjordes en presentation av materialet som tagits fram. Vidare gjordes en genomgång av de kulturhistoriska aspekter som kan läggas på de lägen som av kommunen föreslagits lämpliga för ny bebyggelse i Klövsjö. Resultatet från undersökningarna har ytterligare bearbetats och redovisas i denna rapport.

Östersund 2007-03-22

Christina Persson
Antikvarie

Riksintresset Klövsjö by och fäbodar

Klövsjö by med omgränsande fäbodområde är en miljö av riksintresse för kulturmiljövården (Z 49). Motiveringen lyder ”Odlingslandskap med en stor jordbruksby i västsluttningen ned mot Klövsjön och med omgivande fäbodmiljöer på skogshöjderna och i lågfjällsterrängen runt sjön.”¹

Klövsjö socken ligger i lågfjällsterräng i södra Jämtland på gränsen till Härjedalens landskap. Centralt i socknen ligger kyrkbyn i den för odling gynnsamma västsluttningen ned mot Klövsjön. Klövsjö by karakteriseras av den stora bytåkten i den öppna jordbruksmarken där de många gårdarna ligger spritt placerade. Här finns många bevarade äldre timmerbyggnader från 1500-talet och framåt. En bod, Berg-Olas loftbod, har genom dendrokronologisk metod daterats till 1540-talet. På många av gårdarna står de äldre timrade uthusen kvar som en del i en uppsplittrad gårdsfyrkant. Före skiftesreformerna under 17- och 1800-talet var gårdarna kringbyggda men i samband med dessa jordbruksreformer flyttades många av byggnaderna ut från sin täta placering i en gårdsfyrkant. I Klövsjö finns dock en av länets två helt bevarade kringbyggda gårdar, Tomtangården.

Bild 1. Gamla vägen mot Åsarne och Östersund.

Riksintresset utgörs även av skogs- och fjällområdet omkring byn där det finns ett 40-tal fäbodan tillhörande byns gårdar. På några av de fäbodan som ännu är i bruk har man ett flerfäbodssystem. Detta innebär att man flyttar djuren mellan två eller flera olika fäbodan under betessäsongen. Det omfattande fäbodbruket i Klövsjö visar begränsningen av byns jordbruksmark och behovet av utmark för boskapsskötseln som måste ha varit av stor betydelse för försörjningen.

I Klövsjö finns även spår efter en forntida fångstbefolkning. Runt Klövsjön finns en mängd strandbunda fångstboplatser.

Hela riksintresset omfattar cirka 272 km². Det nu undersökta området utgör endast en mindre del av riksintresset. Avgränsningen utgörs av Klövsjö by och omfattar cirka 3 km², se bilaga 1.

¹ Länsstyrelsen i Jämtlands län hemsida, Kulturmiljö, Riksintressen för kulturmiljövården

Bild 2. På många av gårdarna finns äldre timrade byggnader kvar som också står kvar i en tät placering, vilket visar att de ursprungligen varit del av en sluten gårdsfyrkant. I samband med skiftesreformerna löstes den helt kringbyggda gården upp.

Landskapets förändring

Genom studier av landskapet och studier av det historiska källmaterialet såsom kartor och olika arkivalier är det möjligt att göra tolkningar och analyser över landskapets förändring. I Klövsjö genomfördes både storskifte och laga skifte och därför finns ett gott kartmaterial att använda som underlag.

Fångstboplatserna vid Klövsjön visar att det funnits mänsklig aktivitet här långt tillbaka i tiden. I de historiska källorna nämns Klövsjö första gången 1410 i ett skuldbrev till domprosten Jens Nilsson i Uppsala.² Från 1500-talet finns jordeböcker med skattelängder bevarade men dessa ger ingen klar uppfattning om hur många gårdar och bönder som fanns i Klövsjö. Det är först på 1600-talet som det historiska källmaterialet blir mer omfattande och ger en klarare bild över befolkning och gårdar.

Storskifte

Storskifte genomfördes i Klövsjö 1764. På 1764 års karta var Klövsjö bys storlek ungefär en tredjedel av dagens by (se bilaga 2). Den äldre delen av byn utgör den mellersta delen av vad som idag är Klövsjö by. Även 1764 låg Klövsjö by ner mot Klövsjön. På storskifteskartan finns 30 olika bebyggelselägen utmärkta. Ungefär hälften av dessa är torp. De flesta av torpen ligger i byns utkant. Av de 30 bebyggelselägena är alla utom ett fortfarande bebyggda idag. På kartan är också vägarna till byn utsatta. En jämförelse med dagens vägnät visar att vägdragningen finns kvar även om huvudvägarna förändrats.

² Ullberg Gösta, *Bönder, torpare och knektar i det gamla Klövsjö. Del 1. 1933*

Bild 3. Byns äldre vägnät är väl bevarat och nästan alla gårds- och torplägen från både 1760- och 1830-talet är fortfarande bebyggda.

Laga skifte

Laga skifte på Klövsjö bys inägomark utfördes 1833-1838. På kartan från 1839 ser man att byn har utvidgats till mer än sin dubbla storlek jämfört med 1764 års karta (se bilaga 3). Utvidgningen har främst skett norrut och söderut. På denna karta finns ett femtiotal bebyggelselägen utmärkta. Antalet bebyggelselägen är alltså fler än 1760. Flera av torpen från 1760-talet har blivit gårdar men det finns också på 1830-talet många torp. Kring 20 av bebyggelselägena är torp, många placerade i byns utkant.

Särskilt slående om man jämför med dagens landskap är att byns gränser mot intilliggande skogsmarker år 1839 är densamma som idag. Av de ca 50 bebyggelselägen som fanns i Klövsjö by 1833-1838 är alla utom fyra bebyggda idag. Ett tydligt spår efter brytningen av ny jordbruksmark är de många stora odlingsrösen i byns utkanter, särskilt mot nordöst. Det finns även många spår efter fågator där boskapen slussats ut på bete.

Vägnätet i byn har också vuxit om man jämför med kartan från 1760-talet. Infarten från norr har byggts om på senare tid men den ursprungliga vägen mot Åsarne och Östersund är bevarad norr om denna. Vägen mot Vemdalen har samma läge som på 1830-talet.

Bild 4. Spår efter en äldre fägata och gärdesgården som skulle förhindra djuren att gå på odlingsmarken.

Nutida karta

Efter 1830-talet har byns kärna inte växt speciellt mycket i sin storlek. Byn har bara utvidgats något åt norr och sydväst. Däremot har byn förtätats en hel del, flera nya gårdar har tillkommit samt många enskilda byggnader.

Skidturismen har resulterat i etableringen av flera hotell- och fritidshusområden utanför byn, framför allt vid foten av Klövfjället.

Bild 5. Klövsjö bys gränser mot omkringliggande skogsmarker är densamma som i mitten av 1800-talet. Ovan ses gränsen och skogsbrynet mot norr.

Klövsjö idag, bebyggelse

Jämtlands läns museum gjorde under 1970-talet en byggnadsinventering i Klövsjö på uppdrag av kommunen. Den äldre timmerhusbebyggelsen visade sig vara ovanligt väl bevarad och det uppskattades i inventeringen att många byggnader var från 17- och 1800-talen. När analysen av uppgifterna från byggnadsinventeringen sammanställdes i den kulturhistoriska utredningen för Bergs kommun bedömdes många gårdar ha bebyggelse av särskilt kulturhistoriskt värde (se bilaga 4).

Till stor del är den äldre bebyggelsestrukturen i Klövsjö by fortfarande idag väl bevarad. Som nämnts ovan är alla gårdslägen utom fyra från 1830-talet fortfarande bebyggda. Ny bebyggelse och nya bebyggelselägen har givetvis också tillkommit sedan dess. Även om det i Klövsjö inte finns kvar fler gårdar än Tomtangården som är helt kringbyggda, kan man tydligt se att många av gårdarna har varit uppbyggda på samma sätt som Tomtan. På de gamla gårdslägena är byggnaderna ofta placerade kring ett fyrkantigt intun men de står inte längre så tätt placerade som på Tomtangården. På många av gårdarna står dock flera av uthusen tätt (se t.ex. bilden nedan och bild 2). Boningshusen står däremot oftast mer fritt placerade men med huvudingången mot gårdstunet (se bild). Vanligt är också att ett äldre, mindre boningshus står placerat i vinkel mot huvudbyggnaden.

Bild 6. De äldre ekonomibyggnaderna i byn är många och de står på många gårdar tätt placerade såsom här i vinkel mot mangårdsbyggnaden.

Foto: JLM

Bild 7. Det finns även många mangårdsbyggnader i både en och två våningar bevarade från 1700-talet och framåt.

Foto: JLM

Det går tydligt att avläsa i Klövsjö bys bebyggelse att det småskaliga jordbruket varit en viktig inkomstkälla långt fram i tiden och att man länge brukat de äldre ekonomibyggnaderna i jordbruket. Det finns ganska få moderna stora ladugårdar från 1950-talet och framåt. Kanske är en av anledningarna till att så många äldre ekonomibyggnader finns kvar att de kontinuerligt har haft en funktion i högre grad än på platser där jordbruket genomgått en högre grad av rationalisering.

Ett annat karaktäristiskt drag för Klövsjö bys gårdar är de tydliga gränsmarkeringarna mellan tomter och åkrar. Diken och trögärdesgårdar är fortfarande ett vanligt förekommande inslag i Klövsjös kulturlandskap. Men gärdesgårdarna har också använts för att leda ut boskapen från gårdsplatsen till betesmarkerna bortom åkrarna och det finns spår efter fägator bevarade på många platser (se bild). Det finns också mycket stora odlingsrösen främst i den nordöstra delen av byn (se bild). De vittnar om hur man brutit ny odlingsmark i byns utkant.

Bild 8. Stora odlingsrösen finns särskilt i de nybrutna markerna från tidigt 1800-tal i byns nordöstra del.
Foto: JLM

Sammanfattning

Med utgångspunkt i genomgången av kulturlandskapets historia och förändring i Klövsjö går det att ställa upp ett antal karaktäristiska drag som är särskilt framträdande och som på olika sätt är viktiga att värna.

- Byns gränser är väl avgränsade av sjön i väster och av skogsbrynet, särskilt mot norr och öster. Byns åkermarker har sedan åtminstone 1830-talet haft i stort sett samma gränser i dessa väderstreck.
- Byns vägnät har fortfarande samma sträckning som huvudvägarna på storskifteskartan från 1760-talet och laga skifteskartan från 1830-talet. Nya vägar och sträckningar har dock lagts till det äldre vägnätet.
- Nästan alla gårdslägen som finns med på skifteskartorna är bebyggda idag. Byns bebyggelsestruktur har således till stora delar behållit formen

den fick som en följd av jordbrukskiftena under årtiondena omkring sekelskiftet 1800.

- I byn finns ett högt antal äldre timrade boningshus och ekonomibyggnader från 1700- och 1800-talet som på många gårdar bevarar en ganska tät placering omkring ett gårdstun.
- Byns ängs- och åkermarker är öppna och hävdade. Det finns många spår efter odlingens villkor, såsom odlingsrösen med mängder av hopsamlade stenar och fägator som passerat mellan åkrarna.

Riktlinjer i kommunal planering

På kartan i bilaga 5 finns de tomtlägen som kommunen föreslagit lämpliga för nybyggnad i Klövsjö och som av läns museet granskats i fråga om lämplighet ur kulturhistorisk synpunkt. Dessa synpunkter redovisades vid mötet i Klövsjö 30/8 2006. Kommentarer kring tomtlägena bifogas i bilagan.

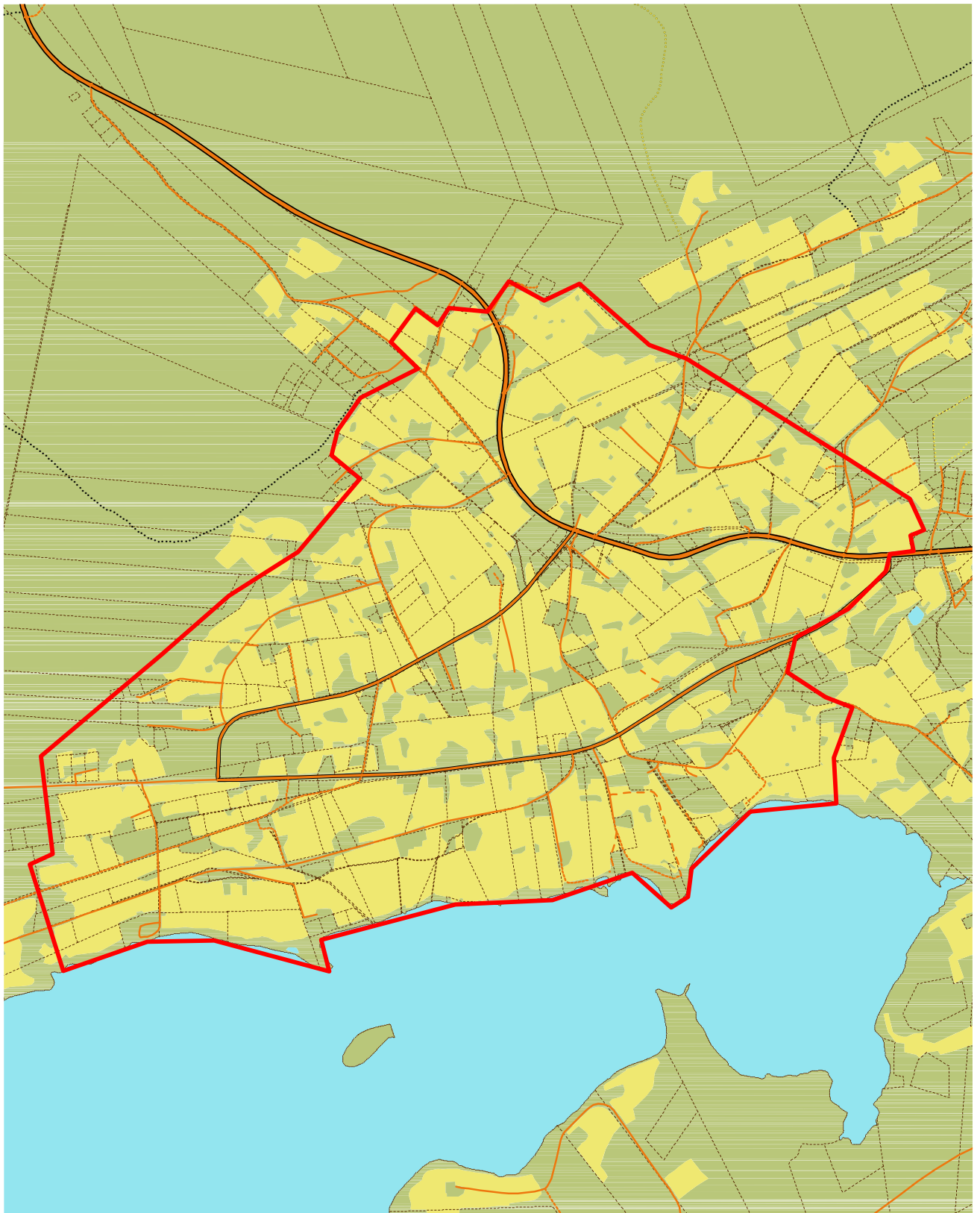
De riktlinjer eller kriterier som är viktiga att ta hänsyn till för att tillvarata de kulturhistoriska värden som finns inom Klövsjö by, enligt avgränsning bilaga 1, kan sammanfattas i ett antal allmänna punkter.

Lokalisering

- Undvik randbebyggelse längs skogkanterna mot norr och öster.
- Bebygg inte öppna lägdor.
- Vid prövning av lägen för ny bebyggelse är viktiga kriterier att den ansluter till vägar och/eller annan bebyggelse.
- Bevara det äldre vägnätet

Utformning

- Anpassa skalan på ny bebyggelse till den befintliga bebyggelsen i närområdet.

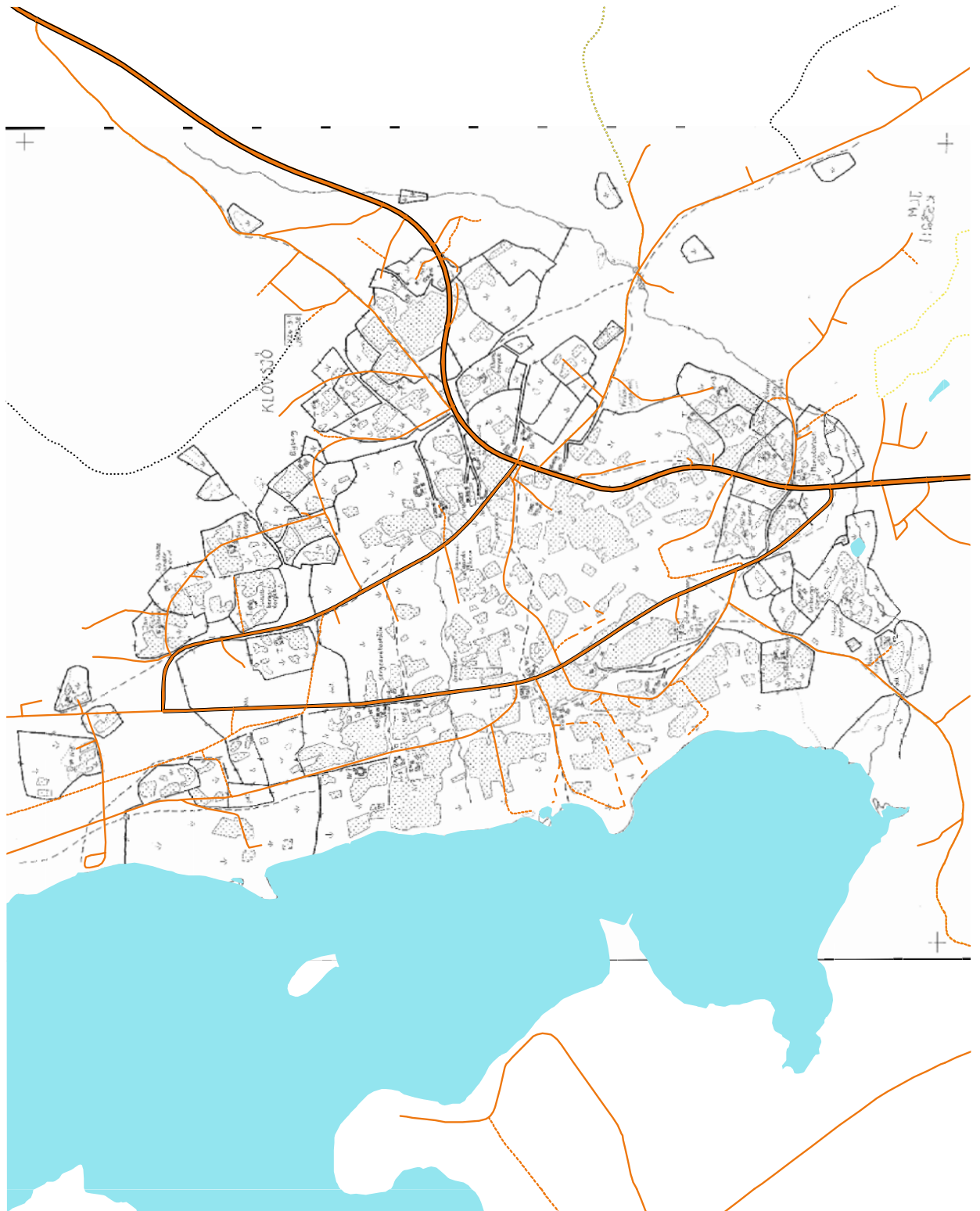
Bilaga 2

Storskifte 1764 med moderna vägar inlagda.

Bilaga 3

Laga skifte 1833–1838 med moderna vägar inlagda.

Bilaga 4

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i Klövsjö by (ur Kulturhistorisk utredning 29, 1985).

- 2, Klövsjö by 1:10
- 3, Klövsjö by 1:13
- 4, Klövsjö by 1:15
- 5, Klövsjö by 1:16
- 6, Klövsjö by 1:17
- 7, Klövsjö by 2:6
- 8, Klövsjö by 2:21, 2:14
- 9, Klövsjö by 2:25
- 10, Klövsjö by 2:26
- 11, Klövsjö by 2:40
- 12, Klövsjö by 2:41
- 13, Klövsjö by 3:3
- 14, Klövsjö by 3:8, 3:13
- 15, Klövsjö by 3:29
- 16, Klövsjö by 4:15
- 17, Klövsjö by 4:23
- 18, Klövsjö by 4:31
- 19-20, Klövsjö by 5:15
- 21, Klövsjö by 5:16
- 22, Klövsjö by 5:21
- 23, Klövsjö by 5:23
- 24, Klövsjö by 6:17, 6:19
- 25, Klövsjö by 6:28
- 26, Klövsjö by 6:69
- 27, Klövsjö by 7:13
- 28, Klövsjö by 7:17, 7:19, 7:38
- 29, Klövsjö by 7:24
- 30, Klövsjö by 7:34
- 31, Klövsjö by 7:40
- 32, Klövsjö by 7:58
- 33, Klövsjö by 8:6
- 34, Klövsjö by 8:10
- 35, Klövsjö by 8:25
- 36, Klövsjö by 8:27
- 37, Klövsjö by 8:45
- 38, Klövsjö by 10:5
- 39, Klövsjö by 10:6
- 40, Klövsjö by 10:8, 10:11
- 41, Klövsjö by 10:19
- 42, Klövsjö by 11:5
- 43, Klövsjö by 11:8
- 44, Klövsjö by 11:11
- 45, Klövsjö by 11:19
- 46, Klövsjö by 12:3
- 47, Klövsjö by 12:4
- 48, Klövsjö by 12:11
- 49, Klövsjö by 12:20
- 50, Klövsjö by 12:22
- 51, Klövsjö by 12:40
- 52, Klövsjö by 13:6
- 53, Klövsjö by 13:7
- 54, Klövsjö by 13:13
- 55, Klövsjö by 13:15
- 56, Klövsjö by 13:19
- 57, Klövsjö by 14:10
- 58, Klövsjö by 15:3
- 59, Klövsjö by 17:1
- 60, Klövsjö by 19:1
- 61, Klövsjö kyrka

Bilaga 5

Tomtförslag med kommentarer. Gröna fyrkanter är föreslagna tomter för nybyggnation.

I det material läns museet granskat har ingått 98 möjliga tomtlägen. Av dessa har 23 kommenterats varav 17 st bedömts som olämpliga ur kulturhistorisk synvinkel. Sex tomtlägen har bedömts som möjliga med mindre justering av placering.

Bedömning av tomtlägen. Numrering se karta.

- 1/ Rekommenderas ej. Öppet läge i åker/äng inom den gamla bytåken där skogsridån utgjort gräns för sista gården sedan 1800-talet.
- 2/ Rekommenderas ej. Exponerat läge som ger husridda istället för skogsridå som sluter byn.
- 3/ Rekommenderas ej. Öppen åker med exponering åt öster.
- 4/ Rekommenderas ej. Öppet läge utan anslutning till befintlig bebyggelse.
- 5/ Rekommenderas ej. Exponerat läge. Bryter av mot de gårdar som är orienterade upp mot slutningen och skogen.
- 6/ Rekommenderas ej. Gårdarna runt om är välvärgränsade mot varandra. Nybebyggelse bygger ihop området.
- 7/ Rekommenderas ej. Öppet och exponerat läge i åkermark. Brytar av mot skogsridån som sluter byn.
- 8/ Rekommenderas ej. Bör hållas fritt mot vägen för att inte skymma gårdarna i nordöst.
- 9/ Möjligt för två hus. I området finns hus som är urvärderade och har särskilt kulturhistoriskt värde.
- 10/ Exponerat läge. Bör var möjligt med en med placering längre ned i backen, längre bort från vägen.
- 11/ Exponerat läge. Bör flyttas närmare skogsridå och befintlig bebyggelse.
- 12/ Exponerat läge i öppet vågavsnitt. Bör flyttas till att ansluta mer till bebyggelse i sydöst.
- 13/ Bör kunna bebyggas men bör detaljstuderas vad gäller placering.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR KLÖVSJÖ BY, BERGS KOMMUN

Samrådsredogörelse

2007-11-27

Bergs kommun har genomfört en översyn av översiktsplanen för Klövsjö by i enlighet med det program som kommunfullmäktige antagit. Planförslaget har varit utsänt på samråd under hösten 2007.

Under samrådstiden har 8 yttranden inkommit från både myndigheter, organisationer och enskilda. Nedan redovisas en sammanställning av inkomna synpunkter samt kommunens förslag till ändringar.

Synpunkter**Kommentarer**

Länsstyrelsen	
Länsstyrelsen är positiv att Bergs kommun förnyar översiktsplanen för byn som är en för länet mycket värdefull kulturmiljö. Länsstyrelsen bedömer att planens rekommendationer inte ger anledning att enligt 12 kap PBL överpröva kommande detaljplaner med avseende på riksintressen, hälsa och säkerhet eller miljökvalitetsnormer. Länsstyrelsen anser att översiktsplanen på ett tillfredställande sätt redovisat hur riksintressena bör tillgodoses.	
För byn finns värdefulla ängs –och hagmarker redovisade utifrån underlag från länsstyrelsens inventeringar. Rekommenderar att dessa kompletteras med en naturvärdesinventering. Planbeskrivningen kan också kompletteras med beskrivande texter för de inventerade ängs- och hagmarkerna, som finns på länsstyrelsen. En uppdaterad redovisning av naturvårdsintressena kommer att överlämnas till kommunen.	Kommunen anser att de inventeringar som länsstyrelsen genomfört för byn är tillräckliga och har inte för avsikt att upprätta en ny naturvärdesinventering. De uppdaterade redovisningarna från länsstyrelsen förs in i planen.
Vore önskvärt med flera mindre kartbilder för byn som komplement till den som redovisar hela byn, det skulle göra planen mer lättläst. Registrerade fornminnen borde redovisas på underlagskarta. Planen verkar ha missat en registrerad fornlämning på Blyberget. Länsstyrelsen ifrågasätter föreslagna tomtplatser inom strandskyddat område.	Planen kompletteras med tydligare kartor. Fornminnen förs in på underlagskarta. Planen är mycket restriktiv vad avser ny bebyggelse inom strandskyddat område. Endast två redan avstyckade tomtplatser belägna i nära anslutning till befintlig bebyggelse samt två helt nya inom fd industrimark föreslås få byggas.
Enligt länsstyrelsen bör målsättningen vara att såväl befintlig som nyttillkommande bebyggelse anslutes till gemensam VA anläggning.	Grundinställningen är att all ny bebyggelse bör anslutas till kommunalt avlopp, men då byn är utspridd kan det i vissa fall vara ekonomiskt omöjligt att erhålla anslutning till kommunalt avlopp. Endast då får enligt planen enskild anläggning prövas.
Vägverket	
Saknar en redovisning av den demografiska utvecklingen, resemönster och trender samt strategier för att skapa god tillgänglighet och transportsnålt samhällsbyggande. Föreslagen samordning av service (bensin, livsmedel) i byn är bra.	Som framgår av planen är Klövsjö by en attraktiv ort för boende nära de expanderande turistområdena. Kommunen vill genom planen möjliggöra ett ökat boende i byn och anser inte att det föranleder behov av någon djupare demografisk analys mm. Ett ökat

Synpunkter**Kommentarer**

Föreslagen gångförbindelse mellan byn och Katrinaområdet är bra. Planen bör beakta behovet av förbättrade pendlingsmöjligheter med välbelägna p-platser med motorvärmare. I anslutning till ny serviceanläggning för snöskoter bör även utrymme för alkylatbränsle beaktas.	boende i byn ger bättre underlag för utökad kollektivtrafik, men det är huvudmannen för länets kollektivtrafik som avgör möjlig turtäthet mm. Behovet av pendlingsparkering är begränsat, arbetstillfällena växer i huvudsak till inom den näraliggande turistnäringen. Utrymme finns för alkylatbränsle vid den nya serviceanläggningen och anläggningsägaren har till kommunen redovisat att sådant tankställe övervägs.
Kommunstyrelsen	
Inga synpunkter.	
Landstinget	
Avstår från att lämna yttrande.	
Jämtlands läns museum	
Ingen erinran, planen följer i stort de rekommendationer som museet redovisat i rapporten "Kulturhistoriskt planeringsunderlag för Klövsjö by 2007.	
Länstrafiken	
Planen kan medföra ökat tillskott av resenärer och påpekar behovet av trottoarer/gång-cykelbanor för att trafiksäkert nå kollektivtrafiken.	Planen kompletteras med behovet av att på sikt anlägga trottoar/gång-cykelbana längs genomfarten samt att det är Vägverket som ansvarar för genomförandet.
Polismyndigheten	
Ingen erinran	
Karl Erik Olsson	
Menar att 19 § NVL varit bra för byn annars skulle byns bästa jordar vara bebyggda och många vyer vara förstörda. Vill att områdesskyddet förstärks och efterlevs. Endast fastboende bör tillåtas i byn. Fritidshus placeras utanför byn på därför avsedda områden t ex i Katrina och Storhogna. Påpekar betesrätten sedan århundraden. Kräver att jordbruket får hjälp för en positiv tillväxt på samma sätt som turismen. Kommunen borde stötta seriösa brukare genom att t ex nyttja sin förköpsrätt. Utbyggnaden av VA inom området är bra, men inga anläggningar får placeras nära Klövsjön.	19 § förordnandet är otidsenligt och miljööverdomstolen har nyligen uppmanat länsstyrelsen att upphäva/se över dessa. Avsikten är att kommunen via en aktuell översiktsplan i kombination med områdesbestämmelser för vissa begränsade områden, ska värna om riksintressena, men samtidigt möjliggöra ett ökat permanent-boende i byn. Planen innehåller redan vissa rekommendationer ang vilken typ av byggande som ska tillåtas i byn: <i>"Inom den öppna delen av byn bör tillkommande tomtplatser enligt planförslaget i första hand användas för permanent boende</i>

Synpunkter

Kommentarer

Skoterproblematiken måste åtgärdas med totalförbud i byn och betalleder i övrigt. Inga skoterleder på fäbodarna, dessa är privata områden där det råder hemfridszon både vinter- och sommartid	<i>och inte fritidshus. Tillkommande fritidshus kan med fördel lokaliseras i de yttre delarna av byn samt i angränsande skogsmark</i>". Ovanstående kompletteras med att det krävs redovisning av särskilda skäl för att frångå rekommendationen. Kommunens förköpsrätt är i första hand avsedd för markinköp som behövs för allmänna byggnader och anläggningar och inte enskilda näringsidkare. Planen kompletteras så att det tydligt framgår vikten av att inte tillåta bebyggelse på brukad jordbruksmark i byn. Den behöver bibehållas intakt för att jordbruket i byn skall överleva. Det är särskilt viktigt för ekologisk eller kravmärkt verksamhet, vilket är en intressant nisch för jordbruket inkl vidareförädling i byn. Särskild VA utredning pågår med målet att få bort alla utsläpp till Klövsjön. Särskild utredning om principerna för skoteråkningen har också påbörjats i samråd med Härjedalens kommun
---	---

Förslag till beslut

Översiktsplanen revideras i enlighet med kommentarerna i samrådsredogörelsen och ställs därefter ut enligt reglerna i PBL.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR KLÖVSJÖ BY, BERGS KOMMUN

Utlåtande

2008-06-11

Bergs kommun har genomfört en översyn av översiktsplanen för Klövsjö by i enlighet med det program som kommunfullmäktige antagit. Planförslaget har varit utsänt på samråd under hösten 2007 och därefter varit utställt under tiden våren 2008.

Under remisstiden har 8 yttranden inkommit från både myndigheter, organisationer och enskilda. Nedan redovisas en sammanställning av inkomna synpunkter samt kommunens förslag till kommentarer och ändringar.

Länsstyrelsen granskningsyttrande redovisas i sin helhet som bilaga.

Synpunkter**Kommentarer**

Länsstyrelsen	
Anser att kommunen tagit fram en väl genomarbetad plan. Kommunen har beaktat de synpunkter som framförts under samrådet. Länsstyrelsen ser idag ingen anledning att överpröva de planer och program som utgår från översiktsplanens rekommendationer. Nedan följande några synpunkter och upplysningar från länsstyrelsen.	
Påpekar att kunskapsunderlaget för att kunna bedöma en exploaterings påverkan på naturvärdena är ofullständig. Länsstyrelsens redovisade planeringsunderlag bygger på ströboobservationer. Pga av den speciella kulturmiljön i Klövsjö är det högst troligt att det finns många fler lokaler med skyddsvärda djur och växtarter. Därför kan man inte med säkerhet ange att planförslaget inte påverkar sådana värden som det nu står på sid 34 i planen. Det gäller i synnerhet inom områden som omfattas av strandskydd.	Då byn är av riksintresse anser kommunen att det är staten som ska leverera adekvat planeringsunderlag till kommunen. De inventeringar som länsstyrelsen genomfört för byn är mer omfattande än normalt förekommande underlag och bedöms av kommunen som tillräckliga för den översiktliga planeringen. Planen anger endast några få kompletteringsmöjligheter inom strandskyddat område. Dessa avser redan avstyckade tomter för boende samt en fd industritomt. Planbeskrivningen ändras så att det framgår att planen inte vilar på något fullständigt inventeringsunderlag.
Påpekar att det på plankartan finns utpekade fyra nya tomtplatser inom strandskyddat område medan det i samrådsredogörelsen endast anges två.	Samrådsredogörelsen korrigeras enligt påpekandet.
Kommunen kommenterar inte risken för höga flöden/högt vattenstånd i planen. Länsstyrelsen anser att hänsyn bör tas till denna risk vid planering för ny bebyggelse nära strandområdet.	Planen kompletteras enligt länsstyrelsen påpekande. Det bör samtidigt noteras att planen inte föreslår några särskilt utpekade strandnära bebyggelselägen med risk för översvämning. Bebyggelselägena inom de två ovan angivna avstyckade tomterna samt fd industritomten är belägna över risknivån för höga flöden.
Polismyndigheten	
Ingen erinran.	
Länstrafiken	
Framför att flera av de föreslagna nya tomterna i byn ligger flera km från genomfartsväg 316 där kollektivtrafiken	Att bo i glesbygd innebär att man inte alltid har nära till kollektivtrafik. Andra intressen såsom natur- och kulturmiljö, landskapsbild,

Synpunkter**Kommentarer**

finns. Innebär att kollektivtrafiken inte primärt uppfattas som ett alternativ för de boende. För skolbarn kan det krävas kommunala skolskjutsar även inom byn.	bebyggelsemönster, jordbruksmark mm påverkar planens utformning och gör det olämpligt att förlägga all tillkommande bebyggelse nära genomfarten.
Jämtlands läns museum	
Ingen erinran.	
Karl Erik Olsson, Erik och Axel Olsson	
Efterlyser stöttning av seriösa jordbrukare som vill fortsätta och menar att all brukbar mark skall värnas från bebyggelse. Ingen ny bebyggelse bör tillåtas i byn förrän avloppsfrågan fått en seriös, långsiktig och hållbar lösning. Ingen fritidsbebyggelse bör tillåtas i byn och inga nya fritidsområden i skogen pga av mulbetesrätten. Ingen ny bebyggelse inom det område som omfattas av 19§, det utgör byns bästa jordbruksmark. Skoterförbud måste införas i byn tillsammans med avgiftsbelagda leder. Högst tveksam till vindkraft, kan ev anläggas inom redan exploaterade områden	Stöttning av jordbrukare är ej en fråga för översiktsplanen. Den värnar dock generellt om de mer sammanhängande områdena med jordbruksmark och särskilt områdena närmast sjön som omfattas av 19§. I planen anges att ny bebyggelse skall undvikas på öppen exponerad åker- och ängsmark. I anslutning till befintlig bebyggelse medger dock planen att även brukad mark tas i anspråk för kompletterande bebyggelse. Planen anger att tillkommande tomter inne i byn i första hand skall användas för permanentboende och ej fritidsbebyggelse. Den lokala arbetsgruppen har pekat på betydelsen av att det tillskapas både tomter för fritidsboende och permanentboende i och i anslutning till Klövsjö by. Då tillkommande tomter i byn i första hand skall reserveras för permanentboende, föreslås att viss bynära skogsmark får tas i anspråk för fritidsboende. Särskild VA utredning pågår med målet att få bort alla utsläpp till Klövsjön. Särskild utredning om principerna för skoteråkningen har också påbörjats i samråd med Härjedalens kommun.
Ingegerd Johansson	
Anser att planen är genomarbetad och bra och på sikt kan ge ökad inflyttning till byn, men att detta motarbetas om skolan läggs ned. Upplyser om att en barnfamilj avbrutit sin planerade flytt till Klövsjö pga av hotat att lägga ned skolan.	Frågor om kommunens skolstruktur berör primärt inte den fysiska markanvändningen, men det finns givetvis ett samband mellan byns utvecklingsförutsättningar och den grundläggande servicenivån vad gäller skola, barnomsorg, affärer mm.
Håkan Hallberg	
Uppskattar planförslaget och tycker att det är bra att byn öppnas för nybyggnation på platser med fin utsikt utan att den nuvarande miljön störs alltför mycket. Påpekar att om tomter på Blyberget måste	En utbyggnad på Blyberget skall föregås av detaljplan. I denna kan erforderliga angränsande grönområden säkerställas och att tomtägarna får utföra naturvårdande röjningsåtgärder inom dessa områden, bl a för

Synpunkter**Kommentarer**

utformas på ett omsorgsfullt sätt och att man bevakar framtida möjligheter till rönjning för att bevara utsikten.	att säkerställa utsikten. Formellt regleras detta i den lantmäteriförättning som genomförs efter det att planen vunnit laga kraft.
Folke Nilsson	
Vill ha med 2-3 tomtplatser på Klövsjö 7:40 och 2 tomtplatser samt område för ev camping på Klövsjö 12:19	Under planarbetet genomfördes med hjälp av representanterna i den lokala arbetsgruppen en omfattande inventering av markägarnas exploateringsanspråk. Det genomfördes också ett särskilt utskick till alla markägare med uppmaning att skicka in sina önskemål. Dessa har sedan besiktats i samråd med läns museet och länsstyrelsen, varvid de som inte bedömdes vara förenliga med kulturmiljö och landskapsbildvärdena undantogs från det fortsatta planarbetet. De på plankartan särskilt angivna tomtplatserna har således accepterats av berörda myndigheter och ska vara möjliga att lämna bygglov på utan en omfattande och tidsödande remisshantering. Några nya särskilt angivna tomtlägen kan dock inte tillföras efter utställningsskedet utan att ånyo genomföra en besiktning med läns museet och länsstyrelsen samt på nytt ställa ut planen. Förutom de "färdigprocessade lägena" som redovisats på plankartan kan dock även andra platser prövas utifrån planens riktlinjer avseende placering och utformning. De framförda önskemålen om tomter och camping inom Klövsjö 7:40 och 12:19 får därför prövas som enskilda ärenden efter sedvanlig framställan om förhandsbesked till miljö- och byggnadsnämnden.
Olof Jönsson	
Framför via Åke Söderqvist att han blivit ledsen och bedrövad av att kommunen i planen föreslagit att delar av hans mark (Klövsjö 1:15), reserveras för framtida handel och serviceändamål. Markområdet är beläget på gårdens jordbruksmark utmed väg 316 framför gårdens byggnader. Lokaliseringen kan äventyra möjligheten att ha aktiv djurhållning på fastigheten. Anser också att en centrumbyggnad på platsen skulle få negativa effekter på byn karaktär. Olof Jönsson vill inte lägga sig i andra markägares framtida bruk, men säger direkt nej till bebyggelse på Klövsjö 1:15.	Planen ändras enligt markägarens synpunkter. Reservområdet för handel och service inom Klövsjö 1:15 tas bort. Plats för framtida område för service och handel får lösas på annan plats då behovet uppstår.

SAMRÅDET

Enligt anvisningarna till plan- och bygglagen skall utlåtandet också behandla skrivelser som inkommit under samrådstiden.

Samrådsredogörelsen har bifogats planhandlingarna i samband med utställningen. Eftersom inkomna skrivelser och synpunkter har sammanfattats och kommenterats utförligt i samrådsredogörelsen hänvisas till denna.

FÖRSLAG TILL BESLUT

- att kommunen antar detta utlåtande som sitt eget
- att översiktsplanen revideras i enlighet med detta utlåtande
- att rekommendera kommunfullmäktige att anta översiktsplanen för Klövsjö by

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Samhällsplanering
och boende

YTTRANDE

Datum
2008-03-26

Dnr (anges vid skriftväxling)
401-1083-08

Bergs kommun
Box 73
840 40 SVENSTAVIK

Granskningsyttrande för översiktsplan för Klövsjö by, Bergs kommun

Bergs kommun har ställt ut översiktsplanen för granskning fram t.o.m. den 26 mars 2008.

Kommunen har tagit fram en väl genomarbetad plan för att möjliggöra ny bebyggelse i byn och skapa förutsättningar att tillvarata utvecklingsmöjligheter utan att påtagligt påverka kulturmiljön, landskapsbilden och jordbruket.

Under samrådet framförde länsstyrelsen en del synpunkter. Kommunen har i huvudsak tagit hänsyn till dessa och gjort en del kompletteringar inför utställningen.

Överprövning enligt 12 kap plan- och bygglagen, PBL (1987:10)

Länsstyrelsen ser idag ingen anledning att överpröva de planer och program som utgår från denna översiktsplans rekommendationer.

SYNPUNKTER OCH UPPLYSNINGAR

Naturskydd

Kunskapsunderlaget för att kunna bedöma en eventuell exploaterings påverkan på naturvärdena är ofullständigt. Det underlag som Länsstyrelsen lämnat till kommunen i samband med samrådet för denna plan är endast inrapporterade ströobservationer av naturvårdsintressanta arter och resultatet från ängs och betesinventeringen som endast omfattade ett smärre urval av byns marker samt en inventering av ett antal äldre byggnader som skulle kunna hysa intressanta arter.

På grund av den speciella kulturmiljön i Klövsjö är det högst troligt att det finns många fler lokaler med skyddsvärda djur och växtarter. Det finns alltså ett stort behov av bättre kunskapsunderlag för att kunna bedöma planens påverkan på naturmiljön. Som en följd av ovanstående är det felaktigt att som Bergs kommun skriver på s 34 i planen "Värdefulla ängs- och

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
831 86 ÖSTERSUND	Köpmangatan 21	063-14 60 00	063-12 21 12	lansstyrelsen@z.lst.se

Länssstyrelsen
Jämtlands län

2

betesmarker samt platser med rödlistade arter är redovisade i planunderlaget. Planförslaget påverkar inga sådana värden."
Underlaget är alltför dåligt för ett sådant påstående.

För att kunna bedöma påverkan på naturvärden i samband med framtida exploateringar i Klövsjö bör inventeringar genomföras. Detta gäller i synnerhet områden som omfattas av strandskydd.

Strandskydd

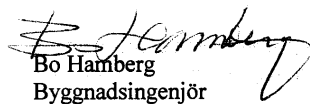
I Klövsjö by finns även flera mindre bäckar som omfattas av strandskydd.

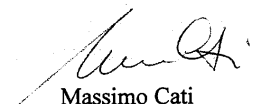
Enligt markanvändningskartan finns fyra föreslagna tomter inom strandskyddsområdet nära Klövsjön. Av samrådsredogörelsen framgår att endast två redan avstyckade tomtplatser föreslås få bebyggas. Länssstyrelsen anser att handlingarna är otydliga i detta avseende.

Risk för höga flöden

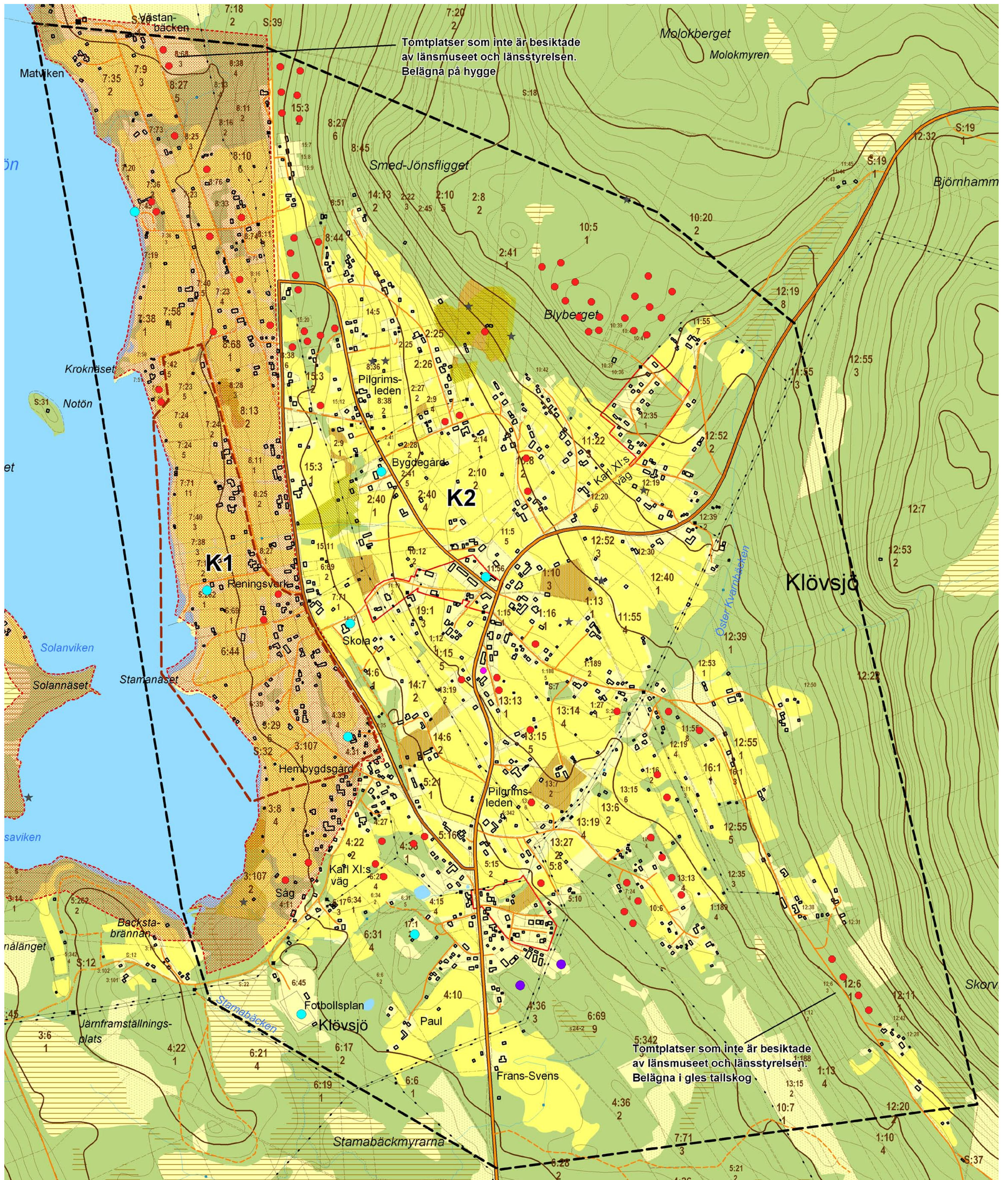
Kommunen kommenterar inte risken för höga flöden/högt vattenstånd i planen. Sjön är korttidsreglerad och av handlingarna framgår att regleringen påverkar närområdet. Länssstyrelsen anser att hänsyn bör tas till risken för höga flöden/högt vattenstånd vid planering för ny bebyggelse nära strandområdet.

I detta yttrande har medverkat Karl Arne Karlsson, samhällsberedskap och Per Nilsson, naturskydd.

Bo Hamberg
Byggnadsingenjör

Massimo Cati
Arkitekt

Kopia:
Sabo
Akten

Tomtplatser som inte är besiktade
av läns museet och länsstyrelsen.
Belägna på hygge

5:342
Tomtplatser som inte är besiktade
av läns museet och länsstyrelsen.
Belägna i gles tallskog

- Skola, kyrka, begravningsplats, bygdegård, post, badplats
- Område för flerfamiljshus
- Område för service mm
- Föreslagna ny tomtplats
- Plats med rödlistad art eller andra naturvårdsintressanta arter
- Område med detaljplan
- Område med områdesskydd enl MB (fd landskapsbildsskydd enl 19§ NVL)
- Område värdefulla ängs- och hagmarker
- Område med värdefulla ängs- och betesmarker
- Plangräns

Inom planområdet avses pågående markanvändning (jord- och skogsbruk) fortgå förutom där nya tomtplatser angivits och där detaljplan gäller

Översiktsplan för Klövsjö by
Markanvändningskarta
Bergs kommun juni 2008